

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

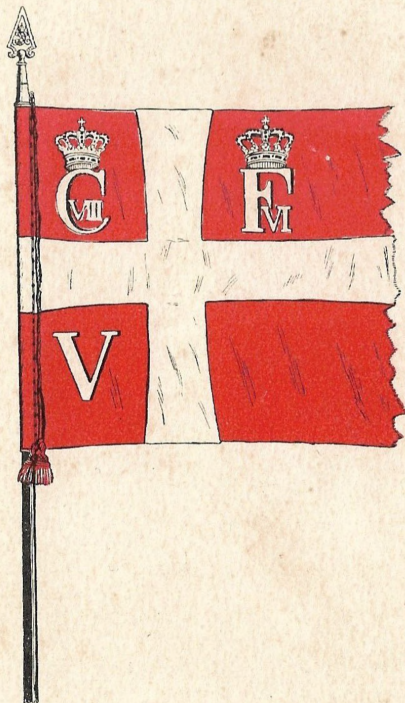
Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sjællandske Regiment
Kongens Regiment
5. Bataillon
1614–1914

Bidrag
til
5. Bataillons Historie

Sjællandske Regiment
Kongens Regiment
5. Bataillon
1614 - 1914

Trykt som Manuskript

MILO'SKE BOGTRYKKERI - ODENSE

Nærværende Skrift er udarbejdet ved 5. Bataillon. Paa Grund af forskellige Forhold har navnlig Skildringen af Afdelingens Deltagelse i vore sidste Krige maattet afkortes, men man haaber senere at kunne lade en fyldigere Skildring af Bataillonnens righoldige Historie følge. Ved Udarbejdelsen er navnlig benyttet følgende Kilder:

K. C. Rockstroh: Udviklingen af den nationale Hær i Danmark i det 17. og 18. Aarhundrede I.

Samme: Et dansk Korps Historie.

N. P. Jensen: Den skaanske Krig.

J. U. F. Jahn: Det danske Auxiliærkorps i engelsk Tjeneste 1689—97.

Samme: Det danske Auxiliærkorps i den spanske Successionskrig.

F. H. W. Harbou: Oberstløjtnant Hans Elias von der Weydes Selvbiografi.

O. Vaupell: Den dansk-norske Hærs Historie.

Generalstaben: Den store nordiske Krig I—IV.

Samme: Meddelelser fra Krigsarkiverne.

Samme: Den dansk-tyske Krig 1848—50.

Samme: Den dansk-tyske Krig 1864.

Materiale fra Geheimearkivet, Rigsarkivet og Krigsministeriets

Arkiv samt fra det store kgl. Bibliotek: J. C. W. Hirsch:

„Fortegnelse over danske og norske Officerer 1648—1814“.

Endvidere er benyttet Meddelelser og Arbejder fra nuværende og tidligere Befalingsmænd i og udenfor Bataillon, for hvilke den bringer alle sin Tak.

Endelig bringer Bataillon Krigsministeriet sin Tak for dets Understøttelse til Skriftets Udgivelse.

Kong Frederik den Sjette

Kong Christian den Tiende

Vil man granske vort Folks Historie i de sidste Aarhundreder, udgør vor Hær og dens Afdelinger ikke det mindst interessante Omraade for en saadan Granskning. Hæren vil altid til en vis Grad være et Udtryk for Nationens Standpunkt i forskellige Retninger, dens Ydeevne vil staa i Forhold til Folkets og Statens Offervillighed og Ydeevne, dens Masse udgøres for en væsentlig Del af de sundeste og kraftigste blandt Landets mandlige Ungdom, der enkeltvis og samlede, ligesom ikke mindst Befalingsmandskorpset, føler Ansvar i Retning af at skulle bidrage til at hævde Landets Ære og Selvstændighed i Bevidstheden om, at Nationen under og efter en Krig for en stor Del bliver bedømt efter sin Hær.

Betragter vi de ældste af vore Afdelingers Historie, vil man da se, at de, ogsaa hvor de har kæmpet jævnsides med eller overfor Tropper af andre og større Nationer, helt godt har forstaaet at hævde sig overfor disse, ja, til Tider endogsaa mønsterværdigt.

5. Bataillon er en af de ældste eksisterende Afdelinger ikke alene indenfor vor Hær, men ogsaa iblandt andre Hæres Afdelinger, idet den i Aar kan regne sin Oprindelse 300 Aar tilbage i Tiden, og den kan, om end Navnet skifter, se tilbage paa en fortsat Tilværelse med Bibeholdelse af Faner, Befalingsmandskorps og Traditioner.

Her skal gives en kort Skildring af Afdelingens Historie igennem disse 300 Aar.

Medens den betydelige Hær, hvormed Valdemar Sejr i 1219 drog til Estland, var en national Hær, var de Tropper, der ved Krigsudbrud tilvejebragtes i det 16. og 17. Aarhundrede, væsent-

lig Lejetropper, d. v. s. for Størstedelen fremmede, der for Penge og i Haab om „Bytte“ lod sig hverve til Krigstjeneste.

At saadanne Tropper havde betydelige Mangler siger sig selv. Christian IV oprettede da, uden Tvivl tilskyndet af Historieskriveren Arild Hvidtfeldts djærve og fædrelandssindede Ord i Fortalen til hans Danmarkskrønike, hvor han paaviser Manglen ved at benytte fremmede i Stedet for Landets egne Børn til dets Forsvar, ved Befaling af 17. November 1614, en national Militis paa 4000 Mand Fodfolk.

Denne Militis, der blev udskrevet blandt Landets jordegne Bønder, idet et vist Antal Gaarde maatte stille en Soldat, inddeltes i 19 „Fenler“ eller Kompagnier. Heraf udskreves paa Sjælland et Kompagni paa 200 Mand, og det er dette „*Sjællandske Kompagni*“, der danner Stammen til det i 1628 oprettede „*Sjællandske Regiment*“, der er 5. Bataillons Stamafdeling.

Bataillonen kan da regne sin Oprindelse fra den 17. November 1614.

Kompagniets første Chef blev Kaptajn Peder Ibsen Aalborg, dets Løjtnant Jens Bruun. Det henlagdes de første Aar under det i 1615 dannede „Skaanske Regiment“, der havde den skotskfødte Adelsmand Anders Sinclar til Chef. Dets Stilling i Regimentet var dog en anden end de øvrige Kompagniers og var nærmest af administrativ Art.

Soldaterne skulde i Fredstid tjene paa de Gaarde, der havde stillet dem, og møde til Øvelse, naar det forlangtes.

Officererne skulde være „øvede Krigsfolk“. De øvrige Befalingsmænd udtoges blandt de udskrevne. Ved hvert Kompagni skulde der være 10 „Adelburser“ eller „Gefrejttere“, der kunde „gaa i forreste Led og føre de andre an“. Kompagniet inddeltes i Korporalskaber paa ca. 50 Mand.

Soldaterne bar „Kasiacher“ (Frakker) og bredskyggede Hatte og bevæbnedes med „Musket“, „Pampert“ (Kaarde) og delvis med Piker (Spyd). Vaabnene opbevaredes ved Kirkerne i „Vaabenhuset“, i hvis Nærhed Øvelserne i Reglen fandt Sted, Mu-

Kong Christian den Fjerde

skettererne lærte særlig at „lade og losse (affyre) deres Musket til et Maal, ligesaa hvad Led (Geled) og Red (Rode) er, at gaa i Tog- og Slactordning og vende sig, alene og i deres Led, Venstre og Riælt“, Pikenererne at „fælde Pike, marchere i Tog- og Slactordning, vende sig ret og Venstre og doble deres Led“.

Det blev dog ikke alene til Øvelse, Mandskabet indkaldtes; allerede i Maj 1615 indkaldtes det „Sjællandske Kompagni“ til Arbejde paa Københavns Befæstning, en Anvendelse som de nationale Afdelinger senere ofte skulde faa. Nogle Aar senere anvendes Befalingsmændene som en Slags Politi for at komme de Røverbander, der huserede i Landet, til Livs, og de synes at have gjort god Nytte herved.

Ogsaa paa Flaaden anvendtes de nationale Soldater ofte.

Det viste sig snart, at den først anvendte Udskrivningsmaade blev en langt større Byrde for Befolkningen, end man havde tænkt, og tilmed var højest ulige fordelt. Mange Bønder gik endog fra deres Gaard af den Grund.

Ved en „Krigsordinans“ af 12. April 1621 indførtes da en ny Ordning, hvorved Bøndergaardene inddeltes i „Læg“; 9 Gaarde dannede et Læg og skulde i Forening stille en Soldat, der skulde tjene i 4 Aar, en Ordning, der gav en mere retfærdig Fordeling af Værnepligtsbyrden end den tidligere.

Samtidig med den nye Udskrivning *formeredes 2 sjællandske Kompagnier*, hvert paa 300 Mand. Først i 1623 tages de dog i Ed, det ene ved Roskilde, det andet ved Sæbygaard.

I 1626 synes de sjællandske Kompagnier midlertidig at have været indordnede i det saakaldte „Røde Regiment“, der var med Christian IVs Hær i Tyskland og deltog i det ulykkelige Slag ved Lutter am Barenberge, hvor Regimentet, efter at have kæmpet tappert, blev næsten fuldstændig oprevet.

Da Tilly og Wallenstein trængte ind i Jylland, forøgedes Udskrivningen til at omfatte hver 5. Mand, og der oprettedes 1628 nogle nye Regimenter, hvoriblandt det „*Sjællandske Regiment*“, idet de 2 ældre sjællandske Kompagnier suppleredes med 15 nye.

Regimentets første Chef blev Oberst *Jesper Friis* til Ørbæk-lunde, en fynsk Adelsmand, der havde faret viden om i fremmed Krigstjeneste. Bl. a. havde han tjent i den kejserlige Hær. Da han i 1625, haardt saaret, faldt i dansk Fangenskab, var det nær kommen ham dyrt til at staa, at han havde baaret Vaaben mod sin Konge. Christian IV tog ham dog til Naade og gav ham som sagt 3 Aar senere et Regiment.

Vort Regiment synes ikke i de første Aar at have staaet overfor Fjenden.

I Aarene 1632—33 omorganiseredes Nationalmilitisen. Det sjællandske Mandskab inddeltes i 4 Kompagnier à ca. 400 Mand, desuden indgik 2 lolland-falsterske Kompagnier og, noget senere, 2 fyenske Kompagnier i „Sjællandske Regiment Knægte“, som det ogsaa kaldes. Chef for Regimentet blev i 1633 Oberst Kristoffer Steensen til Grimsted. De utjenstdygtige Befalingsmænd blev ved denne Lejlighed skudt ud. Blandt de kasserede var en gammel Kaptajn, Peder Mørck, han blev dog senere atter antagen og gjorde hele Krigen 1657—60 med, dels ved „Skaanske“, dels ved „Sjællandske Regiment.“

I 1666, 28 Aar senere, skriver General Fr. Ahlefeldt til Kongen om „den gamle Kaptajn fra Skaane, Peder Mørck“: „Han er en gammel tro Tjener af Eders Majestæt og har et godt Navn paa sig. Han er tilfreds med halv Sold“.

Da Forholdene i Tyskland i 1636 blev truende, samledes en Hær i Holsten, hvortil ogsaa „Sjællandske Regiment“ under dets Oberstløjtnant, Reinsberger, oversendtes og underlagdes dets tidligere Chef, Jesper Friis, der nu var Chef for „Jydske Regiment“. En Del af Regimentet blev i Holsten hele Vinteren.

I de følgende Aar anvendes Regimentet jævnlig til Fæstningsarbejde og ombord paa Flaaden.

Under Krigen med Sverige 1644—45 deltog en Del af Regimentet i Felittoget i Skaane.

I Juli 1644 deltog de lollandske Kompagnier af Regimentet i en Træfning ved Kielerfjord med det svenske Rytteri, hvor de

led svære Tab. Samme Aar blev den bekendte Ingeniør og senere Rigmarsk, Axel Urup, der særlig gjorde sig fortjent af Udviklingen af Københavns Befæstning, Chef for Regimentet.

Da Krigen med Sverige i 1657 stod for Døren, blev Kompagniernes Antal forøget, og de spredtes rundt omkring i Landet: i København, paa Kronborg og i andre sjællandske Byer, i Helsingborg og Malmø, ja, en mindre Del, antagelig et Kompagni, var i Holsten og deltog sandsynligvis i Rigmarsken, Anders Billes, brat afsluttede Tog til Nordtyskland i Juli 1657.

Regimentet havde i 1655 faaet til Chef Oberst Erik Quitzow til Sandagergaard og til Oberstløjtnant Broderen, Henning Quitzow, begge dygtige og samvittighedsfulde Officerer. Henning Quitzow var tillige Ingeniør og synes som Regel at have ført Kommandoen over Regimentet.

Den 30. Januar 1658 begyndte Carl X Gustaf, der med sin Hær var rykket fra Polen gennem Nordtyskland, Holsten og Sønderjylland, sit berømte Tog over Isen fra Jylland til den fynske Kyst ved Wedellsborg. Fra Fyn gik han til Taasinge, herfra over Langeland til Lolland, og allerede den 7. Februar stod Svenskerne foran det ret stærkt befæstede Nakskov. Besættningen her, hvoriblandt ogsaa befandt sig en lille Styrke af „Sjællandske Regiment“s lollandske Kompagnier, blev af Korfitz Ulfeldt, der var i Karl Gustafs Tjeneste, lokket til at overgive sig til den berømte Krigerkonge, hvis Ry var næsten æventyrligt. Den 21. Februar sluttedes den uheldige Fred i Roskilde, hvorved Danmark afstod Skaane, Halland og Blekinge, Bohus og Trondhjems Len og Bornholm.

I Marts 1658 faar Oberstløjtnant Quitzow Befaling til atter at reducere Regimentet til 8 Kompagnier, og til at samle det paa Sjælland, og i Juli s. A. faar han Ordre til snarest at drage det til København for at arbejde paa Hovedstadens Befæstning. Denne var endnu kun meget mangelfuld, da Carl Gustaf, til Trods for den fordelagtige Fred, han nylig havde sluttet, den 8. August med sin Hær gik i Land ved Korsør for den 11. Au-

gust at staa foran Hovedstaden. Der blev imidlertid sat al Kraft ind paa at udbedre Fæstningsværkerne i den korte Tid, der var levnet dertil, og man maa beundre den Udholdenhed og samdrægtige Villie, der fra alle Sider, lige fra Kongen til den fattigste Borger og den menige Soldat, blev udfoldet for at opnaa det, som alle saa det gjaldt, Fædrelandets Frelse.

Under Belejringen var mindst 5 Kompagnier af „Sjællandske Regiment“ som det eneste udskrevne Regiment tilstede i Kjøbenhavn, nemlig Erik Quitzows, der førtes af Kaptajn-Løjtnant Anders Mülle: (Oberster og Oberstløjtnanter havde altid tillige Kompagni), Erik v. Werdens, Andreas Wilkens og Tressarts Kompagnier. Ogsaa Major Christian Wendelboes og Kaptajn Marcus Wendelboes Kompagnier synes at have taget Del i Forsvaret.

Tre af Regimentets Kompagnier deltog i *det store Udfald den 23. August 1658*. Udfaldsstyrken gik ud gennem Farvergadens Bastion og Dronningens Enghave, hvor Tivoli nu ligger, og overfaldt Besætningen i de fjendtlige Løbegrave, hvorved en Styrke paa over 1000 Mand blev oprevet, og der blev taget henimod 500 Fanger og adskillige Faner og Kanoner. Dette Udfald bidrog i høj Grad til at hæve Forsvarernes Mod.

Ogsaa den 30. August deltog en Del af Regimentet i et Udfald gennem Nørreport, hvorunder Kaptajn Tressart faldt; hans Kompagni overtoges af Kaptajn Fridtz.

Fra Midten af September til Slutningen af Oktober vedligeholdte Fjenden en næsten uafbrudt og voldsom Beskydning af Byen. Den 29. Oktober bragte den hollandske Flaade den næsten udsultede By en haardt tiltrængt Hjælp af Proviant og Mandskab.

Ved Stormen Natten mellem den 10. og 11. Februar 1659 Stormen paa Kjøbenhavn 1659. førtes Hovedangrebet langs den tilfrosne Kalvebodstrand mod Bastionen ved Vandkunsten, medens en mindre Angrebskolonne under General Gustaf Baner noget senere skulde angribe Østervold ved Kastellet. Denne Kolonne gik i Mørket fejl og stødte paa „Runde Kirkes Bastion“, der indtil for nylig har kunnet ses

Stormen paa
Kjøbenhavn
1659.

i Østre Anlæg omtrent ud for Sølvgadens Kaserne. Her havde Kompagnier af „Sjællandske Regiment“ under Henning Quitzow Plads sammen med Hollændere under Oberst Pückler. Forsvarerne lod Fjenden komme ned paa den tilfrosne Stadsgrav, da de pludselig aabnede en morderisk Ild paa Angrebskolonnerne, der maatte gribe til Flugten. Angrebet opgaves dog ikke dermed. General Wawassor, der havde deltaget i Hovedangrebet ved Vandkunsten, kom til Hjælp med sine Folk, og Stormen gøtoges med forøget Voldsomhed. Paa vor Side kom Stadshauptmand Thuresen og Hans Ahlefeldt til, og den syge Admiral Opdam ilede til med hollandske Matroser, der tappert kæmpede ved vor Side. General Wawassor faldt, og Svenskerne maatte for sidste Gang opgive deres Angrebsforsøg og skyndsomt gaa tilbage over Sortedamssøen, efterladende Dynger af døde og saarede. Svenskerne mistede ved Stormen ca. 3000 Mand, medens vort Tab var forholdsvis ringe.

Som Anerkendelse af „Sjællandske Regiment“s Andel i Kampens lykkelige Udfald kaldtes Bastionen senere „Quitzows Bastion“.

Med den afslaaede Storm var dog Krigen endnu langt fra endt. Belejringen af Hovedstaden fortsattes hele Resten af Aaret, og samtidig gjorde Svenskerne kraftige Forsøg paa at erobre vore Øer.

Fyen lykkedes det os at erobre tilbage, idet Generalerne Schack og Eberstein, efter at have gjort Landgang ved Kerteminde og Middelfart den 14. November 1659, tilføjede den svenske Hær et afgørende Nederlag ved Nyborg. Ved Langelands haardnakkede Forsvar spillede den tapre Oberstløjtnant Berneback af „Sjællandske Regiment“ en fremtrædende Rolle, ligesom ogsaa ved Nakskovs Forsvar fra først i Maj til midt i Juli 1659 overfor en meget betydelig svensk Overmagt, hvorved den Plet, der var sat paa Byen ved Overgivelsen i 1658, fuldt ud blev afvasket. Under et af Udfaldene faldt Oberstløjtnant Berneback. Ogsaa Møenboerne forsvarede sig tappert under Ritmester Hans

Skrøder, og Bornholmerne lykkedes det at afkaste det svenske Aag.

Først i Maj 1660 sluttedes Freden i København, hvorved Trondhjem og Bornholm gaves tilbage til Danmark.

Efter Krigen udskiltes de fynske og de lolland-falsterske Kompagnier fra „Sjællandske Regiment“, og i 1663 deltes Regimentet i 2 „Eskadroner“, hver paa 4 Kompagnier, en nordsjællandsk under Oberstløjtnant Møller og en sydsjællandsk under Major Steenberg.

Aarene mellem 1663 og 1670 var haarde Tider for Regimentet, som næsten stadig var indkaldt til Fæstningsarbejde, særlig paa Københavns og Nyborgs Befæstninger, et meget strængt Arbejde, for hvilket der gaves en ussel Løn, 3 Skilling om Dagen og 2 Pd. slet Brød eller 6 Skilling om Dagen. Mandskabet led derfor megen Nød og deserterede i stor Udstrækning. De paa-grebne Desertører dømtes til Hængning, og de øvriges Navne blev opslaaet paa Galgen.

Major Steenberg tog sig varmt af Mandskabets Sag og hævdede overfor Krigskollegiet, at Folkene led aabenbar Nød, og at Algrøden paa Landet ødelagdes, fordi Mandskabet holdtes inde under Høsten. Dette synes at have frugt et noget.

I 1666 fik Regimentet til Chef Oberst Niels Rosenkrantz, der havde udmærket sig under Kjøbenhavns Belejring og senere

Niels Rosenkrantz.

fik et meget anset Navn blandt Hærens Førere. Ogsaa han virkede ivrigt for at forbedre sine undergivnes Kaar og i det hele for at fremme Regimentets Vel.

I 1668 anvendes Officerer og Mandskab af „Sjællandske Regiment“ under Oberst Rosenkrantz til at assistere Amtmændene paa Sjælland imod „allehaande vanartige Løsgængere“, som med væbnet Haand begik „Røveri og anden Ulovlighed“.

Ved denne Tid fik Regimentet nye Faner: røde med 3 blaa Løver i gult Felt, hvorunder 9 Hjerter. Fanerne havde følgende Deviser:

1. Kompagni: Vi lader se vor egen Ære.
2. „ : For os skrækkes Land og Vand. †
3. „ : Vi er færdige til Landsens Forsvar.
4. „ : Vor Fjende til Frygt.
5. „ : Alle gode Ting ere tre.
6. „ : Brug mange til Strid og faa til Raad.
7. „ : Før sviger de Svorne end de Baarne.
8. „ : Af Mandighed vi yndes.

Samtidig fastsloges Regimenternes Rang: „Sjællandske Regiment“ fik Rang først af de nationale Regimenter, umiddelbart efter Livregimenterne.

Uniformen bestod i rød Kjole med gul Besætning, Knæbenklæder, Ankelsko og bredskygget Filthat.

En Trediedel af Styrken var Pikenerer, bevæbnet med 8 Alen lange Piker. Resten var Musketerer, bevæbnede med Luntebøsse og Kaarde. Officerer og Underofficerer bar Hellebarder.

I 1672 afløstes Niels Rosenkrantz, der blev Chef for Kongens Livregiment af Oberst v. der Osten, der oprindelig havde været svensk Officer, men, efter at være bleven fangen i Slaget ved Nyborg 1659, gik i dansk Tjeneste, noget man den Gang ikke saa noget mærkeligt i.

Næste Gang, Regimentet tager Del i Krigsbegivenheder, er den „Skaanske Krig“ 1675—79.

I 1675, da Krigen stundede til, foretoges en ny Udskrivning,

og Kompagniernes Antal forøgedes med 8, saa at der ialt blev 16 Kompagnier.

Samme Aar dannedes et nyt Regiment, det saakaldte „Sjællandske Regiment af 2. Udskrivning“ eller „2. Sjællandske National-Regiment“, som til Chef fik Obert Martin Barthold. Dele af dette Regiment deltog i Indtagelsen af Christiansstad og i Erobringen af Gulland (Gotland) i 1676, hvor Oberst Barthold blev højstbefalende, i Slaget ved Landskrona 1677 og i Erobringen af Rygen 1678, hvorefter Regimentet forenedes med det gamle „Sjællandske Regiment“.

Otte Kompagnier af det gamle Regiment deltog i Christian Vs Felttog i Mecklenburg og svensk Pommern i Forening med Kurfyrsten af Brandenburg i 1675. Regimentet, der kommanderedes af dets næstkommanderende, Oberstløjtnant Møller, idet dets Chef, Oberst v. der Osten, var Generalkvartermester, deltog i Belejrningen af den stærke Fæstning Wismar fra Oktober—December 1675, under hvilken det led megen Nød i det sumpede Terrain og under barske Vejrforhold; i November Maaned havde det en Afgang af syge og saarede af over Halvdelen af sin Styrke. Efter Wismars Indtagelse den 13. December sendtes Regimentet til Sjælland og lagdes i Garnison i Vordingborg, Præstø og Stege.

Det fik nu nye Uniformskjoler, graa med rød Besætning, Pikerne afskaffedes, og hele Regimentet fik Musketter. I Forsommeren 1676 deltog Regimentet med 8 Kompagnier i en Lejr-samling ved Kongens Lyngby sammen med den øvrige Troppstyrke, der var bestemt til Felttoget i Skaane. Som Chef for Regimentet afløste Oberst Jean de la Haye Oberst v. der Osten, der blev Kommandant paa Kronborg.

Regimentet deltog i Hærens Landgang ved Raa, Syd for Helsingborg, den 29. Juni og rykkede den næste Dag sammen med nogle andre Regimenter mod Helsingborg. Kort før Indtagelsen af denne By, den 3. Juli, faldt Regimentets tidligere Chef, den Jofantsete Niels Rosenkrantz, der ledede Belejrningen. Hæren rykkede derefter mod Landskrona.

Landskrona
1676.

Ved et Angreb paa denne Fæstning, den 11. Juli trængte „Sjællandske Regiment“ først ind i Byen, hvorunder Forsvareren maatte trække sig tilbage til Kastellet. Under Angrebet faldt Regimentets Chef, Oberst de la Haye. Han afløstes af Oberst Christian Lange.

Den 3. August overgav Landskrona sig, hvorved et betydeligt Bytte, bl. a. 120 Kanoner, faldt i de danskes Hænder.

Hæren rykkede nu mod Christianstad, idet dog 3 Kompagnier af „Sjællandske Regiment“ under Oberstløjtnant Møller sendtes til Helsingborg til Forstærkning af Besætningen her. Den 15. August indtoges Christianstad ved et voldsomt Angreb. Vort Regiment havde ved denne Lejlighed et Tab af ca. 50 Mand. Ogsaa her gjordes et betydeligt Bytte. 1 Bataillon af det gamle og 1 Bataillon af det nye sjællandske Regiment og 1 Bataillon af 3. jydsk National-Regiment efterlodes som Besætning i Christianstad. I Oktober sendtes 2 Kompagnier af „Sjællandske Regiment“ til Forstærkning af Besætningen i Fæstningen Christianopol, der var bleven besat af de Danske, og et Kompagni under Kaptajn Krummsee sendtes til Carlshamnskansen, der forsvarede Indløbet til Carlshamn, som ogsaa var erobret.

Det tabte Slag ved Lund den 4. December 1676, i hvilket det „Sjællandske Regiment“ ikke tog Del, forandrede helt Situationen; den danske Hær blev overført til Sjælland. Helsingborg overgav sig den 31. December, ligesom Christianopol den 22. Februar maatte overgive sig imod fri Afmarch af Besætningen under militære Æresbevisninger. Da Cheferne for to danske Krigsskibe, der laa paa Rheden, hørte om Kapitulationen, isede de deres Skibe ud, hvorefter Svenskerne betragtede Overenskomsten som brudt og gjorde Besætningen til Krigsfanger.

Carlshamn Skansen, hvor Kaptajn Krummsee af „Sjællandske Regiment“ var Kommandant, forsvarede sig tappert, indtil ogsaa den den 8. Marts 1677 overfor en betydelig svensk Overmagt maatte overgive sig imod fri Afmarch med militære Æresbevisninger for Besætningen, der fra 400 Mand var svundet ind til

150 Mand. Inden Besætningen naaede Røraas i Norge, var den yderligere svunden ind til ca. 50 Mand. Kaptajn Krummsee og hans Officerer blev senere stillet for en Krigsret, men blev fuldstændig frikendt og atter ansat.

I 1677—78 belejrede Svenskerne Christiansstad, hvor „Sjællandske Regiment“s tidligere Chef, Generalmajor v. der Osten, var bleven Kommandant. Som Chef for vort Regiment var Oberst Lange afløst af Oberst Knoblauch. Efter et udholdende og tappert Forsvar, hvorunder der blev foretaget talrige Udfald, og under hvilket Besætningen havde lidt uhyre meget af Sygdom og Sult, maatte Kommandanten omsider, da alle Heste, Hunde og Katte var fortærede, og der bogstavelig ikke fandtes Føde i Fæstningen, med Kongens Billigelse den 4. August 1678 overgive Byen imod fri Afmarch for Besætningen. Denne var under Belejringen fra ca. 2600 Mand svunden ind til ca. 1000 Mand. „Sjællandske Regiment“s Styrke i Christiansstad var gaaet ned til ca. 280 Mand.

Efter at være forstærket bl. a. med det nye sjællandske Regiment deltog vort Regiment sammen med de brandenburgske Tropper i September 1678 i Erobringen af Rügen. Vor store Søhelt, Niels Juel, der den 1. Juli Aaret før havde vundet sin herlige Sejr i Køge Bugt og under hele Krigen havde hævdet vor Overlegenhed til Søs, ledede Ekspeditionen.

Den følgende Sommer var vort Regiment med i den Hær, der samledes ved Dannevirke, hvorfra den førtes til Holsten for at støtte Kurfyrsten af Brandenburg i hans Krig mod Frankrig og for at true Hamborg.

Freden med Sverige sluttedes i Lund den 7. Oktober 1679.

Efter Krigen omordnedes Hæren. „Sjællandske Regiment“ var det eneste af de nationale Regimenter, der vedblev at bestaa i sin Helhed, idet det beholdt sine gamle Faner og sine Officerer og fik sin Mandskabsstyrke kompletteret fra forskellige andre Afdelinger.

Mandskabet, der under Krigen var bleven stærkt blandet med

hvervet Mandskab, tilvejebragtes fra nu af kun ved Hvervning, og Afdelingen fik fra 1. November 1679 Navn af „*Sjællandske geworbene Regiment til Fods*“.

Til Chef fik Regimentet i dette Aar Oberst Tettau.

I de følgende Aar forøgedes Regimentets Styrke fra 12 til 19 Kompagnier, og det stod væsentlig i Hertugdømmerne som Følge af det spændte Forhold til Hertugen af Holsten-Gottorp.

I 1683 fik Regimentet nye *Faner*: Hvide med en blaa Løve. I 1685 fik det blaa Uniformskjoler med hvid Besætning.

I Slutningen af Aarhundredet afløste Bajonetgeværet med Flintelaas den gamle Musket med Lunelaas. De bedste Soldater i hvert Regiment udrustedes med Haandgranater, der nu, over 200 Aar senere, er ved at faa Indpas igen; disse Soldater kaldtes Grenaderer. Vort Regiment havde saaledes i 1699 1 Grenaderkompagni og 18 Musketerkompagnier. I 1701 blev Grenaderkompagniet udskilt og indlemmet i det samtidig oprettede Grenaderkorps.

Med 1690 begyndte et Tidsafsnit, hvori nogle af vore Afdelinger, deriblandt ogsaa større og mindre Dele af „*Sjællandske Regiment*“, efter Datidens ejendommelige Skik, udlejedes i fremmed Krigstjeneste. Disse saakaldte Auxiliærtropper kom til at kæmpe paa mange af Europas Slagmarker.

Auxiliær-
tropperne.

I Slutningen af 1689 afsluttedes saaledes en Traktat, hvorefter et dansk Korps paa 1000 Ryttere og 6000 Mand Fodfolk, hvoriblandt *en Bataillon* af vort Regiment paa ca. 700 Mand, mod en Betaling af 325000 Rdlr. og 10 Rdlr. for hver Infanterist, der manglede ved Tilbagekomsten, skulde *afgives til Kong Wilhelm III af England under hans Krig i Irland* mod hans Svigerfader, den fordrevne Kong Jacob II, der understøttedes af Frankrig.

Korpsset kommanderedes af Hertug Ferdinand Wilhelm af Würtemberg, Fodfolket af Generalmajor Tettau, der tillige var Chef for Bataillonon „*Sjælland*“, der til Kommandør havde Oberstløjtnant Eppinger.

Efter en besværlig Overrejse, hvorunder enkelte af Transportskibene gik tabt, idet de faldt i Hænderne paa franske Kapere (det ombordværende Mandskab indlemmedes i et fransk Regiment, der senere kaldtes „Royal Danois“ og fik Christian Vs Søn, Christian Gyldenløve, til Chef), og efter at have marcheret tværs igennem England, ankom Størstedelen af Korpset i Marts 1690 til Belfast i Irland. Wilhelm III rykkede mod den fjendtlige Hær, der havde indtaget en stærk Stilling bag Boynefloden. Her kom det til Slag den 1. Juli 1690, hvori det danske Korps deltog, og i hvilket Jakob II blev slaæet. Wilhelm III kunde nu sætte sig i Besiddelse af Hovedstaden Dublin.

Korpset deltog derefter i Indtagelsen af det befæstede Cork, og i Oktober s. A. i Angrebet paa Byen Kinsale, der forsvarede af to Forter, og hvor Angrebsstyrken kommanderedes af Generalmajor Tettau. Under Stormen paa det sidste af Forterne saaredes bl. a. Bataillonen „Sjælland“s Kommandør, Oberstløjtnant Eppinger.

Det følgende Aar deltog Korpset i Belejringen af Fæstningen Athlone og i Slaget ved Agrim, hvor det havde en væsentlig Andel i Sejren, og endelig deltog det i Erobringen af Limerick i Oktober 1691, hvormed Felttoget sluttedes.

Bataillonen „Sjælland“, der i de to Aars Felttog havde haft en Afgang af ca. 180 Mand, overførtes nu med det danske Korps til Flandern, det nuværende Belgien, hvortil Korpset ankom i Marts 1692 for at deltage i de forbundne Magters, England, Tyskland, Holland og Spaniens Krig mod Frankrig.

Korpset marcherede til Gent. Som Chef for vor Bataillon afløste Generalmajor Schack General Tettau.

Den 24. Juli 1692 angreb Wilhelm III de franske ved Byen Steenkerke.

I Slaget, der var meget blodigt, udmærkede flere af de danske Afdelinger sig i høj Grad. Bataillonen „Sjælland“ tog saaledes, i Forening med Bataillonen „Fyen“ et Regiment Schweizer til Fange, en Erobring der dog atter blev frataget dem ved et Angreb af 8 franske Batailloner.

Vor Bataillon havde i dette Slag et Tab af over 100 Mand, baade Generalmajor Schack og Oberstløjtnant Eppinger saaredes.

Sjællandske Regiments tidligere Chef, Oberst Trampe, tjente i dette Felttog paa fransk Side og stod i Slaget overfor Bataillonon af sit eget gamle Regiment. Han udtrykker i et Brev til Danmark sin Glæde over den Holdning og den Bravour, hvormed den sjællandske Bataillon var rykket frem.

Den 6. September døde Generalmajor Schack, og Eppinger blev Chef for Bataillonon.

Efter at have staaet Vinteren over i Gent deltog vor Bataillon i det overordentlig blodige *Slag ved Neerwinden* den 19. Juli 1693. Ogsaa i dette Slag kæmpede Bataillonon med største Tapperhed og led betydeligt Tab. Ved denne Lejlighed bad Bataillonon Oberst Eppinger om at maatte aflægge Oppakningen for at være mere bevægelig, hvad Obersten tillod, da alt tydede paa, at Slaget vilde blive vundet. Da Wilhelm III's Hær imidlertid efter Slaget maatte gaa tilbage, gik Oppakningen tabt.

Efter Afslutningen af dette Aars Felttog i Oktober 1693 gik Bataillonon atter til Gent, hvor den forblev dette og det følgende Aar.

I Erobringen af Namur i August 1695 synes Bataillonon at have deltaget, idet dens Chef, Oberst Eppinger, førte en Del af Angrebsstyrken og atter ved denne Lejlighed saaredes.

Vor Bataillon fik i Vinteren 1695—96 paany Kvarter i Gent. De to følgende Aars Begivenheder er uden særlig Interesse for det danske Korps. I September 1697 sluttedes Freden i Ryswyck, hvorved Wilhelm III anerkendtes som Konge af Storbritannien og Irland. I November s. A. afholdtes Revy over Korpset, ved hvilken Bataillonon „Sjælland“s Styrke var 32 Officerer og 468 Mand, hvorefter Korpset marcherede gennem Geldern og Hannover tilbage til Danmark, hvor det ankom i Februar 1698.

Oberst Eppinger med Bataillonon „Sjælland“ indgik atter i det „Sjællandske Regiment“; kun omtrent en Sjettedel af den i 1689 udmarcherede Styrke vendte i 1698 tilbage.

Den hjemmeværende Del af Regimentet havde Garnison i København, paa Kronborg, i Slagelse, Vordingborg og andre sjællandske Byer.

I 1693 samledes en Hærstyrke i Holsten, hvorfra der foretoges et Tog mod Ratzeburg, der var bleven befæstet imod Christian Vs Ønske. Byen belejredes, og Fæstningsværkerne ødelagdes. I dette Tog deltog 9 af „Sjællandske Regiment“s Kompagnier under Regimentschefens Kommando.

En Bataillon af Regimentet hørte til et dansk Korps, der i 1698 var afgivet til Kong August II af Polen. Korpsset vendte dog hjem efter nogle Maaneders Forløb, uden at have taget Del i nogen Krigsbegivenhed.

I 1699 besteg Kong Frederik IV ved Christian Vs Død Danmarks Trone.

I Aaret 1700 indleddes *den store nordiske Krig* ved, at den danske Hær i Marts Maaned samledes ved Rendsborg for at tugte Hertug Frederik IV af Holsten-Gottorp, der ligesom de fleste holsten-gottorpske Hertuger var fjendtlig sindet imod Danmark.

I denne Hær befandt sig ogsaa „Sjællandske Regiment“, der, som før nævnt, bestod af 1 Grenader- og 18 Musketerkompagnier under dets Chef, Oberst Puttkammer.

De af Hertugen anlagte Befæstninger indtoges og ødelagdes, og Hæren begyndte Belejringen af den stærke Fæstning Tønning.

Imidlertid tog England, Holland, Hannover og Sverige Parti for Hertugen af Holsten-Gottorp, Svoger til Sveriges unge krigerske Konge Karl XII, og da en engelsk-hollandsk Flaade ankom til Øresund, samtidig med at Karl XII gjorde Landgang paa Sjælland, medens den danske Hær var optaget i Holsten af en svensk-hanoveransk-hollandsk Hær, nødtes Danmark til at slutte Fred med Sverige og dets Forbundne i Travendal i August 1700.

Aaret efter udbrød „den spanske Arvefølgekrig“ 1701—1713 mellem Frankrig, det svage Spanien og Bayern paa den ene Side og England, Holland og Tyskland paa den anden Side.

Ogsaa i denne Krig var Størstedelen af vort Regiment afgivet til fremmede Stater.

I Juni 1701 afsluttedes en Traktat, i Følge hvilken Kongen af Danmark skulde overlade Kejseren et Korps paa 8000 Mand mod en Betaling af 1 Million Rbdlr., som Kejseren ganske vist i Forvejen skyldte Danmark samt, naar han kom i Besiddelse af Spanien, yderligere 1 Million Rbdlr., som dette Land skyldte Danmark.

I samme Maaned afsluttedes en anden Traktat, hvorefter Danmark til „Sømagterne“, England og Holland, skulde levere et Korps paa 4000 Ryttere og 8000 Mand Fodfolk mod en aarlig Betaling af 300 000 Daler Hamborger Banco, saa længe Krigen varede samt i Hververpenge en Gang for alle 540 000 Rbdlr.

I det førstnævnte Korps, der skulde kommanderes af Kongens Halvbroder General-Feltmarskalløjtnant Christian Gyldenløve, befandt sig en Bataillon paa ca. 700 Mand i 6 Kompagnier af Regimentet „Sjælland“. Bataillonens Chef var Oberstløjtnant Mohrstein. Korpset, der havde været afgivet til August II af Polen, stod i Sachsen, hvorfra det rykkede til Italien og indgik i den kejserlige Hær under den berømte Feltherre Prins Eugen af Savoyen. Det deltog i Belejringen af Fæstningerne Cremona og Mantua og den 15. August 1702 i det uafgjorte blodige Slag ved *Luzzara* i Norditalien. — Prins Eugen, der under Slaget selv satte sig i Spidsen for det danske Infanteri, til hvilket han nærede stor Tillid, siger om dette, at det „har gjort sin Skyldighed med et saadant uforfærdet Mod og saadan Hjærtens Tapperhed, at man ikke noksom kan udtrykke sin Ros derover til dets evindelige Hæder“. Bataillonens Tab i Slaget var 76 døde og saarede.

I 1703, da Korpsets Styrke var svundet ind til det halve, omdannedes Afdelingerne. Bataillon „Sjælland“ forenedes med Bataillon „Jylland“ og en Del af „Marinebataillon“ i et Regiment under Brigadér Boyneburg.

I de følgende Aar deltog Korpset i Felttoget i Ungarn, hvor det særlig udmærkede sig ved i August 1705 at storme og

erobre Szulyo Passet i Karpatherne, der ansaas for uindtageligt. Det led i disse Aar meget i de usunde Egne af Sygdom og slet Forplejning. Tropperne fik enten slet ikke deres Løn, eller de fik den længe efter, at den var forfalden. Mange af Officererne søgte deres Afsked, fordi de havde tilsat deres Sundhed og Formue. Gyldenløve afløstes i 1703 af General Trampe, „Sjællandske Regiment“s tidligere Chef, der, ligesom flere af Korpsets andre Chefer, døde under Krigen. I 1706 faldt saaledes Korpsets skattede og ansete Chef, General Andreas Harboe, for et Vaadeskud af sin egen Skildvagt.

Da Korpset i 1709 vendte tilbage til Danmark, talte det kun et lille Mindretal af dem, der i 1701 var rykket ud med det.

I det danske Korps, der skulde afgives til England-Holland, og som kommanderedes af Hertug Carl Rudolph af Würtemberg-Neustadt, med Generalløjtnant Scholten som næstkommanderende, befandt sig 2 Batailloner af „Sjællandske Regiment“, 1. Bataillon eller Livbataillon under Oberst Puttkammer og 2. Bataillon med Generalmajor Harboe, den senere Chef for Korpset, i Ungarn, som Chef og Oberstløjtnant Donop som Kommandør.

Bataillonerne var inddelt i 6 Kompagnier og havde hver en Styrke af 7—800 Mand. De indskibedes i August 1701 i Kjøbenhavn og førtes til Holsten, hvor Korpset samledes, og hvorfra det førtes til Holland (Brabant). Det følgende Aar førtes Størstedelen af Korpset, hvoriblandt vore Batailloner, til Flandern, hvor det kom under Befaling af den berømte engelske Hærfører, Hertugen af Marlborough, og deltog i Erobringen af forskellige Fæstninger, saaledes det nu saa bekendte Lüttich (Liège) ved Maasfloden (ogsaa da besattes Byen først, medens de to Forter, der forsvarede denne, først senere erobredes).

I Slutningen af Aaret førtes de tilbage til Holland, hvor de gik i Vinterkvarter.

I 1703 skiltes vore Batailloner: 2. sjællandske Bataillon deltog bl. a. i Erobringen af Fæstningen Bonn ved Rhinen, 1. Sjællandske i Erobringen af Limburg i Flandern.

I Aaret 1704 kom der mere Fart over Operationerne. Marlborough og Prins Eugen forenede deres Hære i Bayern og slog i det berømte og blodige Slag ved *Höchstädt* ved Donau den 13. August den fransk-bayerske Hær. I dette Slag deltog 2. Sjællandske foruden 6 andre danske Batailloner.

Det er ved denne Lejlighed, at den preussiske General, Fyrst Leopold af Anhalt-Dessau, bekendt under Navnet „Den gamle Dessauer“ skal have opfordret sine Preussere til at efterligne de Danske, idet han udtalte: „De viger ikke, selv om de bliver angrebet af den tredobbelte Overmagt.“

1. sjællandske Bataillon deltog i November s. A. i Erobringen af Fæstningen Trarback ved Mosel. /

Bataillonerne gik i Vinterkvarter omkring Trier.

I Aaret 1705 deltog begge de sjællandske Batailloner i Marlboroughs Kamp med den fransk-bayerske Hær ved Mosel og Maas.

Operationerne hæmmedes en Del ved Uenighed og Skinsyge mellem Generalerne af de forskellige Nationaliteter.

Ogsaa her voldte det store Vanskeligheder at opnaa den aftalte Løn. Hertugen af Würtemberg maatte ved forskellige Lejligheder nægte at deltage i Operationerne, før Tropperne havde faaet deres Tilgodehavende, hvilket havde den tilsigtede Virkning. Endnu i Slutningen af 1705 havde Tropperne ikke modtaget den fulde Lønning for 1704.

I dette Aar gik vore Batailloner i Vinterkvarter omkring Liège.

I Maj 1706 leveredes det blodige Slag ved *Ramilies* i Flandern, hvor de forbundne under Marlborough slog den franske Hær.

De danske Tropper, 7 Batailloner, hvoriblandt 1. Sjællandske og Rytteriet, indlagde sig stor Hæder i Slaget og havde et Tab af over 600 Mand. Paa Tøjhuset hænger endnu nogle erobrede franske Faner, røde med hvide Liljer, der efter Slaget skal være skænket det danske Korps af Marlborough.

I August s. A. deltog 1. sjællandske Bataillon i Erobringen af Fæstningen Menin. Om Vinteren havde vore Batailloner Kvarter i Brügge.

I det følgende Aar indtraf ingen Krigsbegivenhed af større Interesse.

De sjællandske Batailloner havde i 1707—1708 Vinterkvarter i Brügge og Courtnay i Vestflandern.

I 1708 forenede Prins Eugen og Marlborough sig paany, denne Gang i Flandern, hvor Marlborough var truet, og vore Batailloner kæmper atter under Datidens to største Feltherrer, saaledes den 11. Juli i Slaget ved *Oudenarde* i Vestflandern, hvor der tilføjedes den franske Hær et alvorligt Nederlag. Det danske Fodfolk havde ca. 600 døde og saarede.

I August—Oktober deltog 2. Sjællandske og to andre danske Batailloner i Belejringen af den stærke Fæstning Lille under Prins Eugens Overkommando. Fæstningen var forstærket af den berømte franske Ingeniør Vauban og ansaas for uindtagelig, men bragtes til Overgivelse efter tre Maaneders haardnakket Forsvar. De sjællandske Batailloner fik dette Aar Vinterkvarter i Courtnay.

Atter i 1709 kæmpede vore Batailloner under Prins Eugen og Marlborough og deltog i *Slaget ved Malplaquet* i Flandern den 11. September, hvor den franske Hær blev slaaet, om end med betydelige Tab for de allierede.

De danske Tropper, der kæmpede meget tappert, havde et Tab af ca. 1200 døde og saarede. „2. Sjællandske“ erobrede en Fane.

1. sjællandske Bataillon deltog derefter i Belejringen af Fæstningen Mons, der overgav sig den 20. Oktober.

I Aaret 1710 deltog 2. sjællandske Bataillon og Bataillonen „Oldenborg“ i Belejringen af Fæstningen Douay, der kapituleerede den 25. Juni. Vor Bataillon havde ved Belejringen et Tab af over 300 døde og saarede.

1. sjællandske Bataillon deltog i Juni 1712 i Erobringen af Fæstningen Quesnay. Forøvrigt forefaldt ingen Begivenheder af Interesse for det danske Korps, før Freden sluttedes i April 1713.

En Del af Korpset, hvoriblandt vore Batailloner, blev dog i Holland, til dettes Gæld til Danmark var betalt, og vendte først i Maj 1714 tilbage til Danmark. Vore Tropper havde under disse Aars Fremmedtjeneste kun gjort Landet Ære ved deres Tapperhed og gode Forhold.

Ved Hjemkomsten havde „Sjællandske Regiment“s 1. Bataillon, Livbataillonen, Oberst François d'Apremont til Chef med Oberstløjtnant Christoffer Eickstedt som næstkommanderende, 2. Bataillon Brigadér Laurence de Boysset til Chef med Oberstløjtnant Johan Friederich Sohr som næstkommanderende.

Der indtraadte nu flere væsentlige Forandringer ved Regimentet.

Livbataillonen blev forenet („kombineret“) med en Bataillon, der var tilbage af det tidligere „Zepelins Regiment“. Det saaledes dannede Regiment fik efter Ansøgning, ved kgl. Resolution af 27. Juni 1714, Tilladelse til at føre Navnet „Sjælland“, „fordi Livbataillonen var tilbage af det ældgamle sjællandske Regiment.“

Regimentet, der fik Oberst Daniel Ernst v. Zepelin til Chef, gjordes paa 2 Batailloner à 6 Kompagnier.

Da der saaledes er en nøje Forbindelse mellem vor Afdeling og „Zepelins Regiment“, skal dettes Levnedsløb forinden Foreningen kort beskrives.

Dets første Oprindelse var et i 1677 af Oberst Steen Andersen Bille, Kommandant i Citadellet Frederikshavn, af Soldaterbørn dannet Frikompagni, som i 1683 blev udviklet til en Bataillon, der fik Generalmajor Hans Schack, Kommandant i Kjøbenhavn, til Chef. Af Bataillonen dannedes i 1688 et Regiment, der ogsaa fik General Schack til Chef. Regimentet fik senere som Chefer: i 1701 Oberst Schwärtzel, i 1704 Landgreve Carl af Hessen og i 1710 Oberst Zepelin. I Slaget ved Helsingborg i 1710 og navnlig i Slaget ved Gadebusch i 1712 led det overordentlig store Tab, hvorfor det reduceredes til en Bataillon. Denne deltog i Belejringen af Tønning, hvorunder

Sejrherrn ved Helsingborg og Gadebusch, den svenske General Stenbock, med hele sin Hær maatte overgive sig.

Bataillonen forenedes derefter, som nævnt, i 1714 med 1. sjællandske Bataillon under det gamle Navn „Sjællandske geworbene Regiment“. Dette beholdt sine Faner med det sjællandske Vaaben, medens Zepelins Bataillon maatte aflevere sine Faner. Det beholdt endvidere sin Rang som det første af Regimenterne med Navne efter Provinserne.

2. sjællandske Bataillon blev i 1714 forenet med Resterne af „Marineregimentet“, der stammede fra et i 1672 oprettet „Marinekompagni“, som i 1682 blev udvidet til et Regiment, men som ligeledes efter de store Tab i Slagene ved Helsingborg og Gadebusch blev reduceret til en Bataillon. Det saaledes dannede Regiment fik Navnet „Marineregimentet“ og er Stamafdeling for den nuværende 7. Bataillon.

Uniformskjolen, der for „Sjællandske Regiment“ i 1685 var bleven blaa med hvid Besætning, var nu rød med brun Besætning.

Regimentet fik i 1714 Garnison i Glückstadt, men forlagdes i 1716 til Kjøbenhavn.

I den sidste Del af „*Den store nordiske Krig*“ kom Regimentet til at deltage.

I August 1717, da Svenskerne atter havde samlet en Hær i Bohus og Värmland, sendtes 8 Batailloner fra Danmark til Forstærkning af den søndenfjeldske Hær, deriblandt Livbataillon af „Sjællandske Regiment“ under Oberst Zepelin.

Bataillonens udskibedes ved Larkullen og deltog Efteraaret og Vinteren igennem i Bevogtningen af Svinesund og Tistedalen. Fra April 1718 arbejdede Bataillon paa Frederiksstens Befæstning, og fra Juni s. A. deltog den atter i Tistedalens Bevogtning.

I Oktober 1718 sendtes 2. Bataillon af „Sjællandske Regiment“ og 3 andre danske Batailloner til Norge. De landsattes ved Larkullen og stødte til Hæren her.

Da Carl XII i November 1718 rykkede ind i det søn-

denfjældske Norge med en Hær paa 30 000 Mand, trak vor Hær sig tilbage bag Glommen. „Sjællandske Regiment“ gik over Sannesund til Frederiksstad. Frederikshald med Frederikssten forsvarede sig, ligesom i 1716, med største Tapperhed.

Den 11. December gjorde en Kugle fra Fæstningen Ende paa Krigerkongens Liv, hvorefter den svenske Hær rømmede det søndenfjældske Norge.

Vort Regiment gik nu i Vinterkvarter i Grevskabet Jarlsberg, Vest for Kristiania Fjord.

I Juni 1719 samledes Hæren atter i Smaalenene og rykkede, ledsaget af Kong Frederik IV og Kronprinsen, ind i Bohus Len, hvor der sloges Lejr ved Strømstad.

Tordenskjold gjorde nu en Ende paa Vanskelighederne, idet han den 26. Juli erobrede den stærke Fæstning Marstrand med den der liggende svenske Flaade.

Kort efter indleddedes Fredsunderhandlinger, Hæren rykkede tilbage til Norge, og Størsteparten af de danske Regimenter sendtes til Danmark.

„Sjællandske Regiment“ forblev dog i Norge til August 1720 og ankom først den 12. September s. A. til Kjøbenhavn.

Regimentets Kompagnier lagdes i Garnison i Kjøbenhavn og de øvrige sjællandske Byer.

Næste Gang, vort Regiment var paa Krigsfod, var i 1741, da Danmark i Henhold til en Traktat af 1739 med Kongen af England sendte et Hjælpekorps paa 6000 Mand til Hannover, der under den østrigske Arvefølgekrig truedes af Frankrig.

I dette Korps befandt sig „Sjællandske Regiment“ under Prins Georg Ludvig Friederich af Braunschweig-Lüneborg-Bevern. Regimentets Chef, Generalmajor Følkersahm, der under Toget havde andet Kommando, havde i 1728 afløst Oberst Zepelin som Chef. Korpset kom til Hannover i September 1741. Det blev i Oktober s. A. „mønstret“ af Kongen af England og forlod atter Hannover i Marts 1742 uden at have deltaget i Krigsbegivenheder. Vort Regiment kom i Oktober s. A. tilbage til Kjøbenhavn.

Den lange Fredsperiode i det 18. Aarhundrede var en trang Tid, særlig for den menige Soldat. Det, der især præger denne Tid er *Hvervningen*, hvorved den største Del af Hærens Mandskab tilvejebragtes. Frygten for at blive sendt langt bort i fremmed Krigstjeneste, den usle Løn og den haarde Behandling gjorde, at Landets egne Børn skyede Soldatertjenesten. De hvervede var derfor for en stor Del Udlændinge, der i Mangel af anden Beskæftigelse, lokket af „Haandpengene“, som det for Hververofficeren gjaldt om at faa saa langt ned som muligt, ofte halvt ved Tvang, maatte „springe Soldat“. Lønnen var kun $4\frac{3}{4}$ Skilling og $1\frac{1}{2}$ Pd. Rugbrød om Dagen. Man maatte derfor se igennem Fingre med, at Soldaterne i deres Fritid paatog sig Arbejde af simpleste Art, ja endog tiggede.

Ogsaa Officererne var for en stor Del Udlændinge, især Tyskere, der tilkøbte sig Officerspatenter. Hververvirksomheden virkede ogsaa demoraliserende paa Befalingspersonalet. Tonen var raa og Straffene, især for de hyppige Desertioner, barbariske, saaledes den berygtede Spidsrodsstraf.

Man antog det tyske Væsen uden Kritik og hængte sig i Smaaligheder.

Man har kaldt denne Periode for „*Støvlettiden*“ efter de lange Gamasker, Støvletterne, der naaede op over Knæet og skulde sidde saa stramt, at de talrige Knapper kun med stor Møje kunde knappes.

Det pudrede Haar skulde ende i en Nakkepisk, naturlig eller kunstig, der flettedes over et tykt Stykke Staaltraad.

For „Sjællandske Regiment“ blev den røde Kjole i 1730 forsynet med blaa Opslag.

Som Leder af Hæren antoges i 1760 den franske General Grev Louis de St. Germain. Han var en klog og fordomsfri Mand, der havde et aabent Blik for Skavankerne i Hæren, som han energisk søgte at raade Bod paa. Han mødte megen Modstand, men fik dog betydelig Indflydelse paa Udviklingen. Han virkede saaledes ivrigt for Formindskelse af de hvervedes og Forøgelse af de nationales Antal i Afdelingerne.

I 1758 samledes Størstedelen af Hærens Afdelinger, deriblandt „Sjællandske Regiment“, der i 1747 havde faaet Prins Emil August af Augustenborg til Chef, i Holsten. Da den holsten-gottorpske Hertug Karl Peter Ulrik i 1762 besteg Ruslands Trone under Navn af Peter III, trak det stærkt op til Krig med Rusland. Den danske Hær under Grev de St. Germain's Kommando rykkede ind i Mecklenborg, da den russiske Hær nærmede sig gennem Østpreussen. Vort Regiment kommanderedes af Oberst v. d. Maase (har stiftet et Legat for Sønner af Officerer ved Bataillon), da Regimentschefen, Prins August af Augustenborg, var Divisionschef.

I Juli 1762 blev imidlertid Kejser Peter III myrdet; hans Enke og Efterfølger paa Tronen, Kejserinde Katharina II, var mere fredelig stemt, og saavel de russiske som de danske Tropper blev nu trukket tilbage.

„Sjællandske Regiment“ fik atter Garnison i Rendsborg indtil 1767, da det forlagdes til Helsingør for Aaret efter at faa Garnison i Kjøbenhavn.

1768 blev et Mærkeaar for vort Regiment, idet det efter Kronprins Frederiks Fødsel den 28. Januar, ved kgl. Haandskrivelse af 6. Februar 1768, fik tillagt Navnet „Kronprinsens Regiment“ og saaledes mistede den i næsten 100 Aar baarne uskønne Betegnelse „geworbent“.

Det var derefter i hele Kong Frederik VI's Levetid knyttet til hans Person, først som „Kronprinsens Regiment“ og fra hans Tronbestigelse som „Kongens Regiment“ af hvilken Grund Bataillonens Fane den Dag i Dag bærer Frederik VI's Navnetræk.

I 1774 var tre Fjerdele af Regimentets Mandskab udskrevne nationale fra Sjælland, medens en Fjerdedel var hvervet.

Ved Hærloven af 1785 inddeltes Regimenterne i ti Kompagnier, nemlig to Grenader- og otte Musketerkompagnier.

To Regimenter udgjorde en Brigade; vort Regiment dannede sammen med „Kongens Regiment“ 2. Brigade.

Regimentet fik nu omtrent lige mange nationale og hvervede.

Lønnen var seks Skilling om Dagen for en menig af Fodfolket. Uniformen var for „Kronprinsens Regiment“: rød Kjole med lyseblaa Opslag med hvide Kanter, hvide Benklæder og Støvletter.

Officererne mistede Hellebarden og bar nu kun Kaarde.

Vort Regiment, der i 1774 havde faaet en hvid og en blaa Bataillonsfane med det danske Vaaben i Midten, i det ene Hjørne Dannebrog og i de andre Hjørner Christian VII's Navnetræk, fik i 1785 lyseblaa Faner med det danske Vaaben og en hvid Tunge midt paa hver af de fire Kanter, forøvrigt som de tidligere.

Under den engelske Flaades Angreb den 2. April 1801 deltog et Par Kompagnier af Regimentet i Forsvaret paa Batteriet Trekroner, medens en Del Befalingsmænd og menige var om Bord paa forskellige af Flaadens Skibe.

Fra Aaret 1800 fik Regimentet sit Mandskab fra Fyen.

I 1802 ophørte den udenlandske Hvervning, og Hæren blev helt national, hvorved var gjort et uhyre Skridt fremad med Hensyn til Hærens Kvalitet og Moral.

Fra 1803 gjordes det ene af Grenaderkompagnierne til et Jægerkompagni, der fik de bedste Skytter.

Samme Aar forsvandt endelig Haarpisken af Hæren, og Hellebarden (Korsgeværet) afskaffedes for Underofficererne, der i Stedet fik Jægergevær.

Da Franskmændene i 1803 besatte Hannover, samledes i Juni Maaned et Hærkorps under Kronprinsens Befaling, hvori ogsaa befandt sig hans eget Regiment, i Slesvig for at hævde vor Neutralitet.

Tiden tilbragtes med Øvelser, og den 28. Juli opholdtes en Revue for Kronprinsen, efter hvilken denne i en Parolbefaling udtaler: „Jeg takker mit Regiment for den Tid, det har været paa denne March og for den gode Opførsel, enhver har vist.“

I September opløstes Korpset atter, og Regimentet gik over i Fyen, hvor det nationale Mandskab hjemsendtes, tilbage til Kjøbenhavn, hvor det indtraf den 20. September.

I 1805 samledes atter et Hærkorps i Holsten for at hævde Neutraliteten. „Kronprinsens Regiment“ afsejlede først i Oktober med Orlogsskibet „Sejeren“ til Kiel, hvor det modtog det paa Fyen udskrevne nationale Mandskab, og i hvis Omegn det indkvarteredes.

Det forblev tillige med det øvrige Korps i Holsten, indtil det i November 1807, efter Englændernes Overfald paa Kjøbenhavn vendte tilbage til Sjælland.

Frederik VI sluttede nu, forbitret over Englands Overfald, Forbund med Keiser Napoleon, et Forbund, som han, med den ham egne Trofasthed, holdt fast ved, ogsaa da Napoleons Lykkestjerne dalede. Desværre var dette Forbund kun til Skade for vort Land, idet det havde til Følge, at Landet i nogen Tid oversvømmedes af franske og spanske Tropper, der alene var til Udgift og Besvær, og idet det bragte os i Krig med vore Naboer, berøvede os vor Søhandel og tilsidst var Skyld i, at vi mistede Norge.

Ved *Frederik VI's Tronbestigelse den 14. Marts 1808* skiftede vort Regiment, som nævnt, Navn, idet det ved en Parolbefaling af 17. s. m. bestemtes, at „Kronprinsens Regiment skal fra nu af og herefter føre Navn af „*Hans Majestæts Kongens Regiment til Fods*, og vil Allerhøjstsamme selv være dette Regiments Chef.“

Regimentet fik nye Faner, lyseblaa med tre Løver i gyldent Felt og tre Kroner i blaat Felt.

I de følgende Aar, da der var stadig Krigstilstand, stod Regimentet paa Sjælland. Efter en større Øvelse hedder det i en Dagsbefaling af 11. Juli 1808: „Ved i Dag afholdt Specialrevue over „Vort eget Regiment“ haver vi fundet, at samme har udført alt til Vor særdeles Tilfredshed, hvilket Vi her tilkendegiver Regimentskommandøren, Oberstløjtnant v. Kreber samt øvrige Herrer Officerer for anvendt Flid og Tjenesteiver. Vort eget Regiment skal denne Uge ikke ekserceres.“

Regimentet hørte sammen med Garden og „Holstenske Regiment“ til 1. Brigade.

I December 1809 sluttedes Fred med Sverige, medens Krigstilstanden fortsattes overfor England og Rusland, ligesom Forholdet ogsaa overfor Sverige snart paany blev spændt paa Grund af dette Lands aabenlyse Planer om at erhverve Norge.

I Sommeren 1812, da Rusland og Sverige truede med Landgang paa Sjælland, samledes Hæren mellem Kjøbenhavn og Roskilde.

„Kongens Regiment“ hørte tillige med Livgarden til 1. Armédivisions 1. Brigade, der førtes af Regimentets Chef, Oberst Kreber (har stiftet et Legat for gifte Underofficerer ved Bataillon). Divisionen stod i en Lejr ved Roskilde.

En Division var afgivet til Understøttelse for det franske Korps, der stod i Nordtyskland.

Da den svenske Hær under Sveriges Kronprins, Carl Johan, den tidligere franske Marskal Bernadotte, i 1813 trængte ind i Holsten, overførtes et Troppekorps til Fyen, „Kongens Regiment“ lagdes i Kantonnement i og om Middelfart.

Efter den for de danske Vaaben saa hæderlige Kamp ved Sehested den 10. December 1813 sluttedes Vaabenstilstand, men da den overlegne svensk-tyske Hær truede med at rykke ind i Jylland, opgav Frederik VI Modstanden. Ved Freden i Kiel den 14. Januar 1814 afstodes Norge til Sverige.

„Kongens Regiment“ førtes nu tilbage til Kjøbenhavn, hvor det i de efterfølgende Aar, lige til Krigens Udbrud i 1848, førte en ret stille og ensformig Tilværelse.

Vel maa det siges, at der i Frederik VI's Regeringstid blev vist adskillig Kortsynethed og blev begaaet store Fejl med Hensyn til Landets Politik udadtil, og at Forholdene i Hæren i mange Henseender endnu var prægede af Smaalighed, men det maa samtidig erindres, at Tiderne var yderst vanskelige for vort Land, og at Hærens Brøst havde deres Rod i lange forudgaaende Tiders Fejl og Mangler, og det skal ikke glemmes, at Frederik VI fremfor nogen Konge siden Christian IV var dansk og gjorde Hæren dansk, og at det i Hovedsagen var den Hær, der var

udviklet under Kongens ihærdige og interesserede Ledelse, som i 1848—50 hævdede Landets Ære og Ret paa den stolteste Maade.

Vor Hær og ikke mindst vor Afdeling bør mindes Kong Frederik den Sjette med Ærbødighed og Taknemlighed.

Ved Kongens Død den 3. December 1839 skiftede Regimentet atter Navn og kom til at hedde „Kronens Regiment“.

I Parolbefaling af 20 Januar 1840 hedder det:

„Vi ville komme Kronens Regiments Ønske i Møde, at Erindringen om den Taknemlighed, det skylder dets forevige Regimentschef, Højsalige Kong Frederik den Sjette, maatte knyttes til Regimentets stedsevarende Hæder og Ære ved at tildele dette brave Regiment nye Faner, prydede med Kong Frederik den Sjettes Navnetræk.“

Ved Hærordningen af 1842 mistede Afdelingerne deres karakteristiske gamle Navne og fik Numre.

Kronens Regiment blev til *5. Linie-Infanteri Bataillon*.

Samtidig fik alle Fodfolkets Afdelinger Dannebrogspaner, der skulde føre den regerende Konges, Christian VIIIs, Navnetræk i øverste venstre Felt og Afdelingens Nummer i nederste venstre Felt.

I den kongelige Resolution af 8. Juni 1842, der fastsatte dette, hedder det: „Den 5. Linie-Infanteri Bataillon, hvis Stamme det nuværende Kronens Regiment til Fods udgør, skal desuden, ligesom bemeldte Regiment hidtil, til Erindring om Kong Frederik den Sjette, i dens Fane føre den Højsalige Konges Navnetræk, hvilket bør anbringes i det øverste højre Felt.“

Bataillonens har, som nævnt, hidtil været den eneste af Hærens Afdelinger, der nyder denne Forret.

Den 2. Oktober 1842 fik Bataillonens paa Christiansborg Slots Ridebane sin Fane højtidelig overrakt af Kong Christian VIII.

I Aarene 1840—1847 var Gerhard Kristoffer Krogh, Hærens Overgeneral i 1850, Chef for Bataillonens.

I *de slesvigske Krige* deltog Bataillonens fra først til sidst.

Den 28. Marts 1848 afgik Bataillonens med Tog fra Kjøbenhavn til Roskilde, marcherede til Korsør, hvorfra den den 30. Marts sejlede til Sønderborg. Bataillonens skulde sammen med 9. og 10. Bataillon, 1. og 2. Jægerkorps, en Eskadron og et Batteri danne det saakaldte slesvigske venstre Flankekorp under Oberst Schleppegrell. Natten mellem den 30. og 31. Marts gik et Kompagni under Bataillonens Chef, Oberstløjtnant Haxthausen, over til Sundeved for at berolige Befolkningen her.

Den 3. April fulgte to Kompagnier efter, de tre Kompagnier gik i Kantonnement i Dybbøl og udstillede Forposter. Det 4. Kompagni forblev paa Als, men overførtes senere til Holdnæs paa Sydsiden af Flensborg Fjord, hvor man ikke stode paa Befolkningen. Under vor første smukke *Kamp ved Bovden 9. April 1848*, i hvilken Oprørshæren sprængtes, deltog de tre Kompagnier af 5. Bataillon tillige med en Del af Flankekorpset i Skinangrebet mod Krusaa Mølle og Kobbermøllen.

De to Kompagnier af Bataillonens under Kaptajn Wörishøffer, der gik over Kobbermøllen, tog under deres Fremrykning ca. 50 Insurgenter til Fange.

Sammen med 2. Jægerkorps udstillede Bataillonens efter Kampen Forposter Syd for Flensborg.

Den 11. April rykkede Hæren Syd paa. Et Detachement bestaaende af 5. Bataillon, hvortil det til Holdnæs detacherede Kompagni sluttede sig, to Kanoner og en Rytterstyrke under Oberstløjtnant Haxthausen gik over Vedelsvang til Sliovergangen

General Krogh.

ved Mysunde, der skulde faa saa smukt et Navn i den danske Hærs Historie.

Færgen her og alle Baade var trukket over paa den søndre Bred, men en menig af 5. Bataillon, Voldstrup, fandt paa Raad, idet han paa en Ladeport sammen med en anden menig sejlede over Fjorden og fik Færgen bragt i Orden.

Den næste Dag sendtes Kompagniet Wørishøffer paa Rekognosering til Terrainet Syd for Eckernförde, hvor der viste sig at staa nogle fjendtlige Frikorps. Den 21. April deltog Kompagniet sammen med 1. Jægerkorps og 9. Bataillon, der var sendt til Hjælp, i Fægtningen ved Sandkrug ved Eckernförde Fjord imod de nævnte Frikorps, der blev kastet tilbage med ikke ringe Tab, deriblandt ca. 60 Fanger.

Under Slesvigslaget den 23. April sikrede Bataillonen Overgangen ved Mysunde og trak sig om Natten til den 24. samtidig med den øvrige Hær tilbage til Flensborg, hvorfra den gik over til Als.

Under den for vore Vaaben saa smukke Kamp i Sundeved den 28. Maj blev 5. Bataillon sendt til Halvøen Broager for at afsøge denne. Den havde her haft Mulighed for at afskære et fjendtligt Kompagni, men dette undslap. Bataillonschefen, Oberstløjtnant Haxthausen, troede sig underlegen og lod Størstedelen af Bataillonen overføre til Sønderborg paa et af Marinens Skibe. Dette Uheld bevirkede hans Afgang fra Bataillonen; han afløstes af Major Schindel.

Den 5. Juni 1848 stod 5. Bataillon paa Forpost fra Nybøl Nor til Korsmose og skulde netop afløses af 1. Jægerkorps, da Hannoveranerne for at fejre Kongen af Hannovers Fødselsdag, angreb. Det blev saaledes 5. Bataillon, der tog det første Stød af.

Særlig 4. Kompagni under Kaptajn Nielsen, der havde besat den vestlige Udkant af Nybøl By, gjorde her haardnakket Modstand og opholdt den fjendtlige Fremrykning, til de bagved værende Tropper kom i Stilling, hvorefter det trak sig kæmpende tilbage; 2. og 3. Kompagni, der stod ved Nybøl Mølle, gjorde

Dybbøl,
5. Juni 1848.

her i Forening med 1. Jægerkorps og Artilleriet kraftig Modstand, indtil ogsaa de maatte gaa tilbage for Overmagten.

Ogsaa Odense Frikorps gjorde god Nytte i denne Kamp.

Vore Kompagnier trak sig tilbage paa Dybbøl Bjerg, hvor Bataillon blev samlet.

Senere paa Dagen, da vor Hær foretog sit smukke Frembrud og kastede Fjenden tilbage, deltog 5. Bataillon atter i Kampen blandt de forreste Afdelinger og kastede Fjenden ud af Dybbøl By. Her faldt bl. a. den tapre svenske frivillige Løjtnant Sommelius.

Om Aftenen udstillede Bataillon Forposter Vest for Stenderup. Bataillon kan være stolt af sin Andel i denne Dag.

Efter Vaabenstilstanden, der sluttedes den 26. August, gik Bataillon i Vinterkvarter med to Kompagnier i Odense og to Kompagnier i Svendborg til den i December overførtes til Als.

I Foraaret 1849 brød Krigen ud paany. 5. Bataillon indgik i 3. Brigade under General Schleppegrell og rykkede først i April over til Sundeved.

Efter de smukke Forpostfægtninger ved Adsbøl og Ullerup i Begyndelsen af April besluttedes det at rømme Sundeved, og Størstedelen af Hæren førtes over Fyen til Jylland imod Kolding, som Insurgenterne havde besat.

Under Kampen om *Kolding den 23. April 1849* havde Schleppegrells Brigade den vanskelige Opgave at angribe Byen ad den smalle Tilgang fra Fredericiavejen.

5. Bataillon skulde fra den Nord for Byen liggende Dyre-

Major Schindel.

havegaard's Skov angribe Fjendens venstre Flanke. Med Bataillonschefen i Spidsen trængte Bataillon under en voldsom Ild fra Huse og Haver ind i Byen og kastede i Forening med andre Afdelinger Fjenden ud af Byen, som vi dog senere atter maatte opgive.

Bataillon mistede i denne Kamp sin tapre Chef, Major Schindel og havde desuden 2 Officerer, 3 Underofficerer og 66 menige døde og saarede.

Efter Kampen om Kolding gik Størstedelen af Hæren tilbage paa Fredericia, medens Ryes Korps gik op igennem Jylland, dragende en Del af den fjendtlige Hær efter sig.

Efter Schindels Fald overtoges Kommandoen over 5. Bataillon af Nordmanden Hans Helgesen, der senere skulde indlægge sig saa stor Fortjeneste af Frederiksstads Forsvar.

Under *Fredericiaslaget den 6. Juli 1849* var 5. Bataillon til at begynde med i 2. Træfning af Schleppegrells Brigade og ryk-

kede Kl. ca. 2 om Natten ud gennem Udfaldsporten i Dronningens Bastion.

Efter at Avantgarden under de Meza havde erobret Skanserne ved Igumvejen, men ved et fjendtligt Modangreb atter var bleven kastet ud af disse, rykkede Schleppegrells Brigade frem og tog dem i endelig Besiddelse; Brigaden gik derefter mod Hejse Kro, hvor en fjendtlig Park erobrede, hvorefter Fjenden forfulgtes imod Havreballepasset; Kompagnier af 5. Bataillon kom nu i første Linie og var med til at bryde Fjendens sidste Modstand, idet de stormede Taarup Skov. Vor Bataillon ydede saaledes og-

Hans Helgesen.

Fredericia,
6 Juli 1849.

saa sit Bidrag til en af den danske Hærs herligste Sejre. Dens Tab i Slaget var 34 døde og saarede.

I September gik Bataillonet til Odense; først i December indkaldte den sine Frifolk, og allerede den 18. December overførtes den til Als, hvor den tillige med en Del af Hærens øvrige Afdelinger forblev til Bevogtning af Øen, indtil den ved Krigens Udbrud i Juli 1850 rykkede igennem Sundeved og Nord for Flensborg stødte til den øvrige Hær, der i den bedste Stemning drog mod Oprørshæren, som havde taget Stilling ved Isted.

Bataillonet hørte nu til 2. Brigade, Oberst Baggese, under 2. Division, der til Chef havde Bataillonens højt skattede Brigadechef fra det foregaaende Aar, General Schleppegrell. Som Chef for Bataillonet havde Major Otto Bülow afløst Major Hans Helgesen.

Ved Fremrykningen til *Istedslaget tidligt om Morgenen den 25. Juli 1850* rykkede 1. Division frem ad Hovedvejen, medens 2. Division gik ad den østligere Vej. 2. Brigade gik forrest i Schleppegrells Kolonne igennem Øvre Stolk mod Passet mellem Isted Sø og Langsø. Snart var Avantgarden, 12. lette Bataillon, samt 2. Reservebataillon og 5. Bataillon i Kamp med Fjenden, der havde besat Grydeskov; i Begyndelsen af denne Kamp faldt 12. Bataillons unge haabefulde Chef, Oberst Læssøe, Hærens dygtige Stabschef i 1848, men de tre Batailloner trængte rask frem og kastede Fjenden tilbage fra Grydeskov.

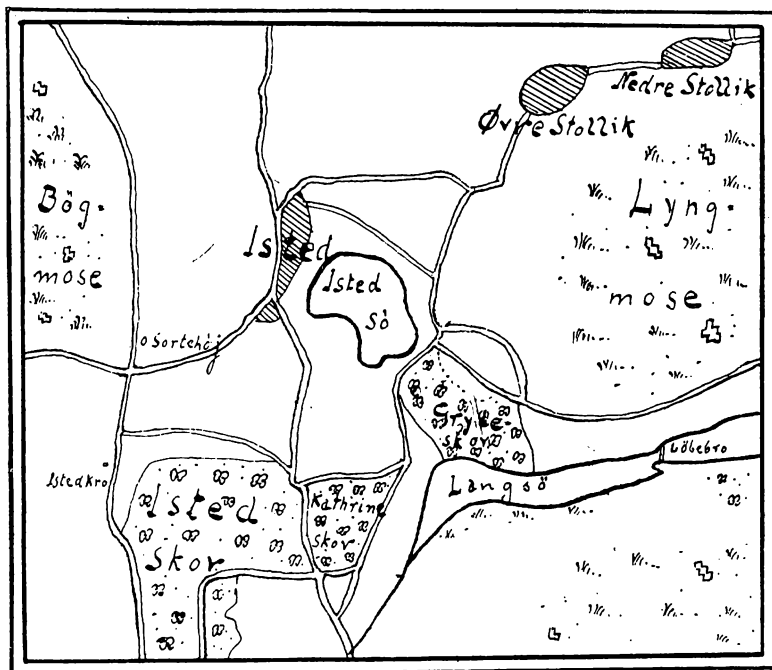
Imidlertid var en fjendtlig Brigade ad en Løbebro gaaet over

General O. Bülow.

Isted,
25. Juli
1850.

Langsøen, var i Taagen rykket frem igennem det uoverskuelige Terrain Nord for denne og angreb overraskende den bageste Bataillon i Schleppegrells Hovedstyrke, 13. Bataillon. Dette uventede Angreb fremkaldte en Tid nogen Forvirring. General Schleppegrell og flere højere Officerer faldt. Vore Afdelinger i Grydeskov, der hørte Skydning i deres Ryg, gik atter tilbage Nord

for Skoven. Det varede dog ikke længe, før Schleppegrells Reserve under Oberstløjtnant Henckel kom frem og jagede Fjenden ud af Øvre Stolk, hvormed Dagens kritiske Punkt var passeret.

1. Division, der havde haft en haard Kamp at bestaa Vest for Isted Sø, fornyede nu Angrebet. 5. Bataillon deltog atter i Stormen paa Grydeskov og trængte frem til den Syd for liggende Kathrineskov.

Da den fjendtlige Overgeneral, Willisen, saa, at hans Plan var strandet, trak han sig skyndsomt tilbage Syd paa, og vor Hær fulgte efter til Dannevirke, hvor den blev staaende til Krigens Slutning.

Sejren ved Isted var dyrekøbt, Hæren havde over 3000 døde og saarede, heraf faldt 115 paa 5. Bataillon.

Den 12. September og 4. Oktober forsøgte Fjenden at angribe Dannevirkestillingens Fløje ved Mysunde og Frederiksstad, men blev vist eftertrykkeligt tilbage.

5. Bataillon var bestemt til Forstærkning af Besætningen i Frederiksstad, men indtraf først den 5. Oktober, Dagen efter at Stormen var afslaaet, til Fæstningen, hvor den blev til midt i December, hvorefter den atter gik til Hovedstillingen ved Slesvig. Vinteren var ret stræng for Tropperne, der for Størstedelen var indkvarteret i Træbaracker.

Efter at Freden i Januar 1851 var sluttet, vendte Afdelingerne først i Februar tilbage til deres Garnisoner, hvor de blev modtaget med en Jubel, hvortil man i vort Land sjældent har set Mage.

Vor Bataillon gik til Kjøbenhavn, men allerede i April s. A. sendtes den til Rendsborg, hvor den havde Garnison til April 1859, da den forlagdes til Odense, hvor den siden har haft Standkvarter.

Da den næste Krig stundede til, foretoges fra 1. December 1863 en Omordning af Fodfolket, idet der af hver Bataillon dannedes et Regiment paa to Batailloner à fire Kompagnier. 5. Bataillon blev saaledes til 5. *Regiment*. Regimentet hørte sammen med 10. Regiment til 6. Brigade under Oberst Otto Bülow, Bataillonens Chef fra 1849—1863. 4., 5. og 6. Brigade udgjorde 2. Division under General du Plat. Som Kommandør for Regimentet ansattes Major A. C. J. Myhre.

Regimentets 1. Bataillon kommanderedes af Kaptajn Jørgen Hammer, 2. Bataillon af Major A. B. Rothe.

Kompagnikommandører var: Kaptajnerne C. W. D. Haffner, W. J. C. Klüwer og W. E. A. Claussen, og Premierløjtnanterne

5. Regiments Officerer i 1864.

Lnt. Baron Eggers. Lnt. Sager. Lnt. Øllgaard. Prnt. Klein. Prnt. Ørum. Prnt. Schleppegrell. Prnt. Søderberg. Prnt. Snertinge.
 Lnt. Larsen.
 Lnt. Speyer. Prnt. Raabye. Prnt. Clausen. Prnt. Satterup. Kapt. Klüwer. Major Rothe. Major Myhre. Kapt. Holmsted.
 Prnt. Nielsen. Kapt. Hammer. Prnt. Jacobsen.
 Lnt. Feilberg. Lnt. Baron Schaffalitzky de Muckadell.

Gruppe af 5. Regiments 6. Kompagni i 1864.

Lnt. Speyer.

Korp. Frederiksen. Frivillig C. A. Feilberg.

Off. Asp. Bencke.

Underkorp. Bredstorff.

Kommandersergent Erichsen.

Off. Asp. Suhr.

Sergent, Gymnastiklærer, Petersen.

Svensk Frivillig Wällgren.

F. W. Ravn (faldt den 6. April 1864), T. U. A. Søderberg, W. B. Stonor (faldt den 29. Juni, 1864) og F. L. W. Satterup. Desuden fungerede som Kompagnikommandører til forskellige Tider under Krigen Kaptajn J. F. Holmsted og Premierløjtnanterne S. J. Raabye, J. E. Jacobsen (saaret den 17. Marts 1864), N. O. Snertinge (saaret den 29. Juni 1864), N. T. Nielsen, J. G. E. W. Ørum, F. A. Schleppegrell m. fl.

Major Myhre.

Den kort før Krigen foretagne Dublering af Fodfolkets Afdelinger, der havde til Følge, at det tilstedeværende Befalingsmandskorps maatte fordeles paa det dobbelte Antal Kompagnier, forårsagede naturligvis megen Usikkerhed.

Vort Fodfolk var som bekendt bevæbnet med Forladerifler (Taprifler og Miniérfiler), medens vore Modstandere havde Bagladegeværer.

5. Regiments tilstedeværende Styrke afmarcherede den 2. December 1863 fra Odense til Assens,

hvorfra den overførtes til Sønderjylland for at marchere til Slesvig, hvor Regimentet, efter at det senest indkaldte Mandskab var mødt, formeredes i Midten af December.

Da tyske Tropper den 24. December rykkede over den holstenske Grænse, besluttede vor Regering at rømme Holsten. Samtidig blev vore ved Dannevirke staaende Afdelinger skudt frem til Ejderen. 5. Regiment gik sidst i December i Kantonnement Nordøst for Rendsborg og begyndte en anstrængende Forposttjeneste i Rendsborg Kronværk og langs Nordsiden af Ejderen, Øst for Rendsborg-Slesvig Chausséen, medens 10. Regiment stod Vest for denne. Den 31. December rømmede en Styrke af

5. Regiment, som de sidste, Rendsborg til den nordlige Ejderarm.

Sachserne stod langs Sydsiden af Ejderen.

Den 29. Januar blev 6. Brigade trukket tilbage Nord for Sorgfloden, et Kompagni af 5. Regiment efterlodtes ved Ahrensted, en halv Mil Nord for Rendsborg, hvoraf en Deling holdt Bane-gaarden og Slusebroen i Rendsborg besat.

Den 31. Januar modtog den danske Overgeneral, de Meza, fra den Øverstbefalende for den preussisk-østrigske Hær, Feltmarskal Wrangel, Meddelelse om, at han havde Befaling til at besætte Hertugdømmet Slesvig med Opfordring til de Meza til at rømme dette. De Meza svarede herpaa, at han var rede til at møde enhver Voldsdaad med væbnet Haand. Krigen var dermed erklæret, og den 1. Februar rykkede de tyske Tropper ind i Sønderjylland.

2. Division trak sig, efterhaanden som Fjenden rykkede frem, tilbage paa Dannevirke. 5. Regiment besatte Skanser og Løbegrave Syd for Landsbyen Lille Dannevirke med 1 Bataillon, medens 1 Bataillon stod i Reserve i Hysby.

Den 2. Februar forsøgte Preusserne at tiltvinge sig Overgangen over Slien ved Mysunde, men blev, ligesom Oprørshæren i 1850, trods stor Overmagt, vist tilbage med Tab.

Den næste Dag angreb Østrigerne vore Forposter ved Over Selk og Jagel og trængte dem tilbage paa Dannevirkevolden Syd for Bustrup. Denne Dag og den 4. alarmeredes 5. Regiment flere Gange uden at komme til at deltage i nogen Fægtning.

Imidlertid var Overkommandoen kommen paa det rene med, at Dannevirkestillingen, bl. a. paa Grund af sin Udstrækning, var uholdbar, og i et den 4. Februar afholdt Krigsraad besluttedes det at forlade Stillingen den følgende Aften og gaa tilbage til Flankestillingen ved Dybbøl.

Den 5. Februar Kl. 1 Eftermiddag angreb en mindre fjendtlig Styrke 5. Regiments Forposter ved Kurgraven for at skaffe sig Kendskab til Terrainet her, hvor et Hovedangreb var tænkt

udført. Regimentets 5. Kompagni, der havde besat Kurgraven paa begge Sider af Oksevejen, kastede, i Forbindelse med en Del af 3. Kompagni og 19. Regiments højre Fløj, Fjenden tilbage. Regimentet havde ved denne Lejlighed sin første saarede.

Samme Dags Aften kom Ordren til Tilbagoetog. Beslutningen om dette gjorde i vort Regiment, som i hele Hæren, og ikke mindst i Folket et overvældende Indtryk. Alle havde næret den største Tiltro til Dannevirkestillingens Styrke. Først efterhaanden er Forstaaelsen af, at General de Meza herved reddede Hæren fra Undergang, bleven almindelig.

Tilbagoetog, der foregik ad spejlglatte Veje og i det hele under ydersy vanskelige Forhold, begyndte for 5. Regiments Vedkommende Kl. ca. 10 Aften. Efter et Hvil paa 1—2 Timer Nord for Oversø naaedes Harreslev, en halv Mil Nordvest for Flensborg, den 6. Februar Kl. 3 Eftermiddag. 1. og 11. Regiment standsede paa denne Tid ved Sankelmark Østrigernes Forfølgelse. Næppe var Regimentet kommet i Kvarter, før det alarmeredes paa Grund af Skydningen ved Sankelmark; et Kompagni udstillede Forposter, og Regimentet blev staaende under aaben Himmel Natten igennem.

Om Morgenens tidlig afmarcheredes over Bov—Graasten til Sønderborg, hvortil Regimentet ankom om Aftenen den 7. Februar i meget udmattet Tilstand.

Den næste Morgen, da Regimentet gik i Kantonnement i Ulkebøl paa Als, manglede dog kun faa Folk.

Hæren var i det hele nogenlunde velbeholden naaet tilbage til Dybbølstillingen.

Den 10. Februar rykkede Regimentet paa Forpost i Sundeved fra Alssund ved Ravnskobbøl over Tørvemosegaard, Bøffelkobbøl til Vemmingbund.

Under Afløsningen angreb et fjendtligt Rekognosceringskommando Forposterne ved Tørvemosegaard. Efter nogen Fægtning, hvori vort 3. og 5. Kompagni havde et Tab af 1 død og 8 saarede, trak Fjenden sig tilbage.

Ved denne Tid modtog Regimentet følgende i Odense Kommunalbestyrelses Møde den 12. Februar enstemmig vedtagne Hilsen: „Med dyb Smerte modtog vi Budskabet om Opgivelsen af Forsvarsstillingen ved Dannevirke, med sorgfuld Bekymring, men hjertelig Deltagelse, fulgte vi Hærens Tilbagetog, med trøstet Sind erføre vi dens Frelse.

Officerer og Soldater af 5. Regiment! Ogsaa I have gennemgaaet de seneste Dages Trængsler, ogsaa I have ved mandigt Mod og kraftig Udholdenhed baaret et Tilbagetogs Savn og Anstrængelser! Modtager herfor Eders Medborgeres Hilsen og Tak! Leve vort dyrebare Fædreland!“

Under de følgende to Maaneders sejge og udholdende Forsvar deltog Regimentet efter sin Tur i Forposttjenesten i Sundevad og i Arbejdet paa Stillingens Forstærkning.

Den 22. Februar trængte Fjenden vore Forposter tilbage til Linien Randsgaard—Ragebøl—Dybbøl—Avnbjerg.

Den 17. Marts befalede Overkommandoen en Rekognosceringsfremrykning paa vor højre Fløj. Da Fjenden samme Dag havde planlagt et Angreb for at trænge vore Forposter længere tilbage, kom det til en alvorlig Kamp.

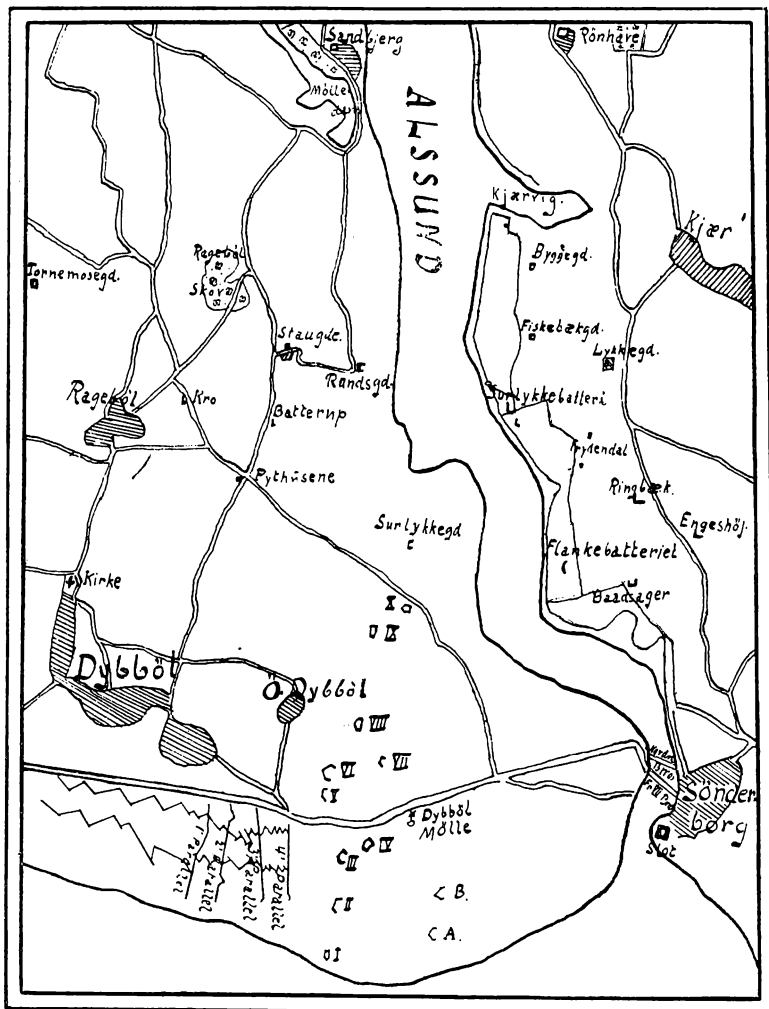
Dybbøl,
17. Marts
1864.

5. Regiment var bestemt til at foretage Rekognosceringen og rykkede Kl. ca. 10 Formiddag frem med 1. Bataillon, Kaptajn Hammer, Øst om Ragebøl Skov, 2. Bataillon; Kaptajn Rothe, Vest om Skoven. 1. Bataillon havde 1. og 6. Kompagni i 1. Linie, 5. Kompagni i Reserve, medens 2. Kompagni dækkede højre Flanke. 2. Bataillon havde 3. og 4. Kompagni i 1. Linie, 7. Kompagni i Reserve, 8. Kompagni dækkede venstre Flanke mod Tørvemosegaard.

4. Regiment dannede Hovedreserve ved Ragebøl Kro.

Fjenden viste sig kun at have mindre Styrker i Ragebøl Skov, og 5. Regiment gik rask frem til ca. 400 m. Nord for Skoven. Nogle Huse, der ved tidligere Lejligheder havde givet Fjenden Dækning, afbrændtes.

Fjenden udviklede nu tre Batailloner med et Batteri mod

5. Regiment, hvorefter dette, i Overensstemmelse med sin Instruks, gik langsomt tilbage under haardnakket Modstand.

4. Regiment udviklede sig paa begge Sider af Aabenraavejen for at optage 5. Regiment, men maatte gaa tilbage mod Skanse X.

5. Regiment trak sig igennem 3. Regiments Forposter og standsede i Højde med Pythuse.

Fjenden havde imidlertid med betydelig Overmagt angrebet vor venstre Fløj ved Dybbøl og Avnbjerg, hvor 7. Regiment, understøttet af 8. Regiment og Dele af 4. Regiment, efter en blodig Kamp maatte gaa tilbage henimod Skanserne.

Kl. 3—4 Eftermiddag foretog 5. Regiment et udmærket Modangreb.

1. Bataillon gik frem mod Randsgaard og Stavgaarde med 5., 6. og 1. Kompagni i første Linie, 2. Kompagni i Reserve.

2. Bataillon gik mod Ragebøl med 4. Kompagni forrest, understøttet af 3. og 7. Kompagni og et Kompagni af 4. Regiment.

Ved Angrebet, der kom overraskende for Fjenden, kastedes denne tilbage fra Ragebøl, Stavgaarde og Randsgaard.

Ogsaa paa vor venstre Fløj foretoges af Tropper af 7., 8. og 4. Regiment et uforfærdet Angreb mod Dybbøl, som dog ikke lykkedes. Fjenden udviklede nu paany stærke Kræfter mod Ragebøl, hvorfor 5. Regiment gik tilbage i god Orden til i Højde med Pythuse, hvor det blev staaende til Mørkets Frembrud.

Vore Forposter udstilledes ca. 800 m. foran Skanserne.

5. Regiment havde paa denne Dag et Tab af 114 døde og saarede, deraf 3 Officerer og 12 Underofficerer.

Den 28. Marts forsøgte Fjenden et natligt Angreb paa Stillingen samtidig med, at han bombarderede Sønderborg som Forberedelse til en planlagt Overgang over den nordlige Del af Alsund ved Ballegaard. 5. Regiment havde denne Dag besat Stillingens højre Fløj ud til Allsund. Angrebet blev grundig afslaaet, og da der samtidig indtraadte stormendeVejr, opgav Fjenden foreløbig Overgangen til Als og begyndte en regelmæssig Belejring af Dybbølstillingen, som om den havde været en stærk Fæstning.

Ved en Forpostfægtning Natten mellem den 5. og 6. April mistede vort 5. Kompagni sin udmærket flinke Chef, Premierløjtnant Ravn, og næstkommanderende, Sekondløjtnant Jensen, desuden havde Kompagniet 2 faldne og 9 saarede.

Natten mellem den 13. og 14. April havde Regimentet Forposter foran Skanserne I og II, da Fjenden pludselig brød frem fra 2. Parallel, løb Forposterne over Ende og tog en Del Fanger.

Paa den blodige Dag, *den 18. April*, da vor Hær trængtes tilbage til Als, stod 5. Regiment i Reserve paa denne Ø, hvor det var nødvendigt at have en forholdsvis stærk Besætning for at forhindre, at Fjenden samtidig med Stormen paa Dybbølstillingen, gik over Alssund. Regimentet havde Besættelsen af Kysten fra Kjær Vig til Flankebatteriet Nord for Sønderborg. Det havde her 6 saarede.

Den 9. Maj stod den smukke Søtræfning ved Helgoland.

Den 12. Maj sluttedes Vaabenhvilen, der varede til den 25. Juni og under hvilken Londonerkonferencen fandt Sted.

Dette Tidsrum benyttedes af Afdelingerne til at holde Øvelser og Skarpskydning for saa meget som muligt at dygtiggøre sig til den ventede Kamp.

At Betingelserne for et Forsvar af Als med dets lange Kyststrækning overfor en Fjende, der kunde samle sine Kræfter paa et enkelt Punkt, var alt andet end gunstige, siger sig selv.

Den sparsomme Styrke, som den højstbefalende paa Als, General Steinmann, havde til Raadighed, var stærkt udstykket, ligesom Hæren i sin Helhed var meget spredt.

Hertil kom, at den tilstedeværende Eskadres Medvirkning, hvoraf saa meget afgang, desværre i det afgørende Øjeblik svigtede.

Paa den for vort Land saa sørgelige Dag, *den 29. Juni*, da vi maatte rømme Als, havde 4. Regiment Bevogtningen af Kysten langs Als Sund fra Arnkilsøre til Kjær Vig, medens 5. Regiment bevogtede Kysten fra Kjær Vig til Flankebatteriet ca. 1800 m. Nord for Sønderborg. 10. Regiment havde Bevogtningen af Kysten herfra til Sønderborg.

5. Regiment havde 2. Bataillon (Major Rothe) nordligst, 1. Bataillon (Kaptajn Hammer) sydligst. Hver Bataillon havde to Kompagnier i Løbegravnen langs Stranden og to Kompagnier i Reserve i Forbindelsesgangen.

Kl. 2 om Natten begyndte Tyskerne Overfarten fra Snogbæk Hage og fra Storskoven i 163 Baade, og omtrent et Kvarter senere var $3\frac{1}{2}$ Bataillon, ca. 2500 Mand, overført.

4. Regiments svage Forposter, der havde Bevogtningen af den uforholdsmæssig lange Kyststrækning, blev, trods tapper Modstand, hurtigt overrumplede og kastede. Kl. 3 Formiddag, da omtrent syv preussiske Batailloner var overført, ankom Panserbatteriet Rolf Krake, der havde ligget i Augustenborg Fjord, til Allsund og begyndte Beskydningen af de fjendtlige Baade, der straks maatte standse Overførslen; efter omtrent tre Kvarters Forløb fik Skibets Chef imidlertid af Skydningen i Land, der havde trukket sig længere Syd paa, det Indtryk, at Overførslen var lykkedes, hvorfor Rolf Krake dampede tilbage til Augustenborg Fjord for herfra at understøtte vore tilbagegaaende Tropper. Fjenden kunde nu uhindret fortsætte Overførslen.

Ved 5. Regiment bemærkedes Skydningen Nord fra straks, og Melding derom afsendtes til Brigaden. Dennes Chef, Oberst Bülow, kom hurtig til Stede ved Bavnehøjen Syd for Gaarden Engeshøj og gav Ordre til at trække Reservekompagnierne tilbage til Vejen Sønderborg—Rønhave for at være parat til at gaa mod Nord. 5. Regiments Chef, Major Myhre, begav sig Nord paa for at give denne Ordre til Regimentets 2. Bataillon.

Han fik her det Indtryk, at Regimentet ikke vilde kunne naa at standse Fjenden i Højde med KjærVig og gav derfor Ordre til, at det skulde samles ved Engeshøj for herfra at gaa samlet mod Fjenden.

Chefen for Regimentets 1. Bataillon, Kaptajn Hammer, der med sine to Reservekompagnier kom til Rønhave-Vejen, gik med disse resolut i nordlig Retning for at standse den fremrykkende Fjende, og kort efter fik han af Brigadeadjutanten, Sekondløjtnant Kranold, Opfordring til at rykke frem, da Fjenden var i stærk Fremrykning.

Hammer lod Kompagniet Snertinge rykke hurtigt frem paa begge Sider af Vejen og lod kort efter Kompagniet Cläussen udvikle sig til højre derfor. Han naaede med de to Kompagnier

frem til Vejgaflen Nord for Lykkegaard, da han blev beskudt i Fronten og venstre Flanke af Fjenden, der var trængt frem Syd for Kjær Vig; han maatte derfor gaa tilbage til noget Syd for Lykkegaard. Major Myhre havde imidlertid sendt Resten af Regimentet frem for om muligt at afskære de fjendtlige Tropper Syd for Kjær Vig og for at understøtte 2. Brigade, 3. og 18. Regiment, der havde en haard Kamp i Kjær By. Samtidig lod Brigaden blæse „5. Regiment fremad“.

Kompagniet Stonor udviklede sig nu i Løb til venstre for Kompagniet Snertinge, og med tre Kompagnier foretog Kaptajn Hammer paany et uforfærdet Angreb paa den overlegne Fjende.

Regimentet sendte nu 3. Kompagni frem til Forstærkning af venstre Flanke, som truedes stærkt, medens 7. og 8. Kompagni holdtes i 2. Linie, og 2. og 4. Kompagni i Reserve.

Brigaden udtaler, at „5. Regiment kæmpede med udmærket Tapperhed“ og fremhæver „den Bravour og den fulde Opofrelse, hvormed Regimentet kastede sig mod Fjenden og opholdt hans Fremrykning under den levende Ild“.

Fjenden, den senere berømte General Goebens Brigade, havde efterhaanden udviklet fire Batailloner imod Regimentet. Især de tre forreste Kompagnier led svære Tab, 1. Kompagni blev næsten oprevet, dets Kommændør, Stonor, og to Delingsførere, Løjtnant Hansen og svensk Løjtnant Palme, saaredes, Stonor dødeligt, ogsaa Premierløjtnant Snertinge blev saaret. Brigaden lod nu ogsaa blæse: „5. Regiment tilbage,“ og Regimentet trak sig kæmpende tilbage mod Sundsmark. 2., 7. og 8. Kompagni var efterhaanden kommen i første Linie. Tre Delinger af 7. og 8. Kompagni under Løjtnanterne Schleppegrell, Schaarup og Ekeroth gjorde et rask Fremstød imod den fjendtlige højre Fløj, der havde taget Stilling i Forbindelsesgangen, hvilket skaffede nogen Luft. Størstedelen af de tre Delinger foruden en større Del af 8. Kompagni blev dog sprængt og fanget.

Løjtnant Schaarup saaredes.

Premierløjtnant Snertinge, der som saaret var gaaet tilbage,

samlede en Del forsprængte, ca. 150 Mand, af 5. og 10. Regiment, hvormed han tog Stilling i Sønderskoven.

5. Regiment naaede, ligesom de fleste øvrige Afdelinger, i nogenlunde Orden tilbage til Halvøen Kegenæs, hvorfra det den næste Dag overførtes til Assens.

Regimentet havde det største Antal døde og saarede, nemlig 215. Desuden mistede det et ret betydeligt Antal Fanger, hvad saa at sige altid vil være Tilfældet for Afdelinger, der under vanskelige Forhold skal dække en Tilbagegang.

Vor Afdeling gik, ligesom Hæren i sin Helhed, ud af denne Dag, som af Krigen, uden Plet paa sin Ære.

Adskillige Svenskere og Nordmænd kæmpede i Regimentets Rækker, heraf følgende svenske Officerer: Løjtnanterne A. A. B. Baumgardt, A. F. Paues, A. W. Palme (saaredes den 29. Juni), S. U. V. K. Åkerhjelm (nu Major) og O. W. E. Lillienberg.

Efter Overførelsen til Fyen deltog Regimentet i Kystbevogtningen indtil Vaabenhvilen den 20. Juli 1864.

Efter Fredslutningen vendte Regimentet tilbage til Odense, hvor det siden har haft Garnison.

Fra den 11. Februar 1865 ophævedes Regimentsinddelingen, og Bataillonon fik atter Navnet *5. Infanteribataillon* for ved Hærloven af 1867 at faa sit nuværende Navn *5. Bataillon*.

Ved Loven af 25. Juli 1880 kom Bataillonon til, sammen med 16., 26. og 36. Bataillon, at høre til 6. Regiment under Fyenske Brigade. Ved denne Lov indtraadte den treaarige Tjenesteturnus, hvorved Fodfolkets Bataillonon kun hvert 3. Aar fik Mandskab.

Til væsentlig Gavn for Uddannelsen indførtes ved Hærloven af 1909 atter en toaarig Turnus, saaledes at Bataillonon nu hvert 2. Aar faar Mandskab og hvert Aar deltager i større Øvelser.

Ved sidstnævnte Lov ophævedes Fyenske Brigade.

Bataillonon faar nu alt sit Mandskab fra Fyen.

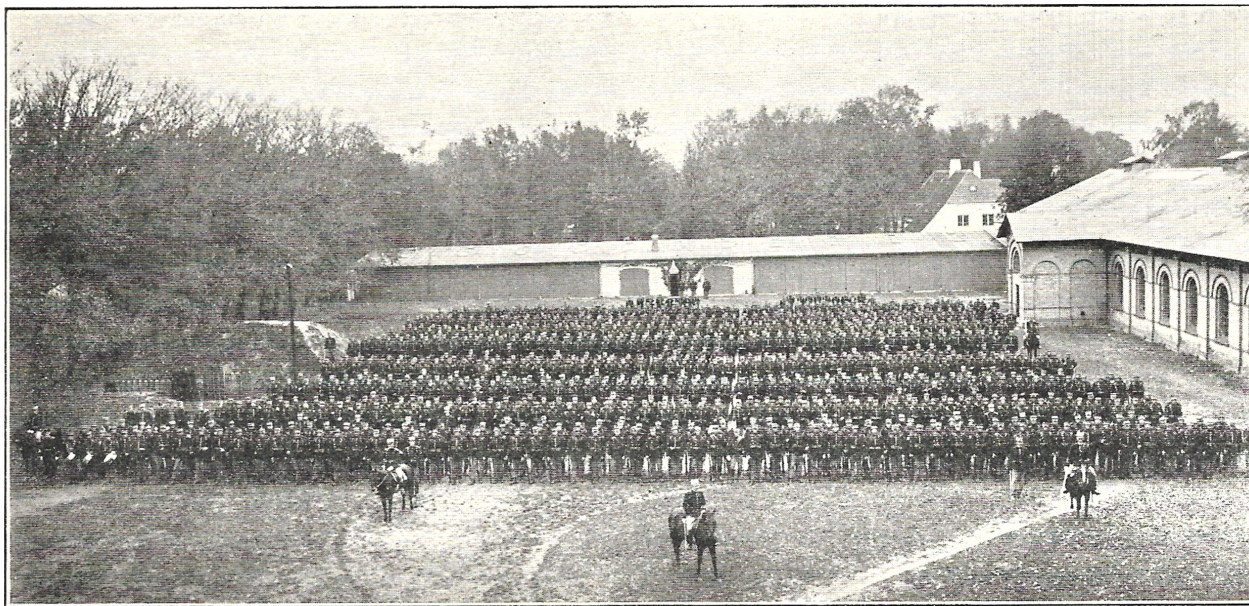

5. Bataillons Fane saluterer for Kongefamilien.

Den 5. Juli og den 10. Oktober 1912 afgav Bataillonens Æreskompagni med Fane ved Kongefamiliens Besøg i Odense, sidstnævnte Dag i Anledning af Afsløringen af Kong Christian den Niendes Rytterstatue.

Der har til enhver Tid, saavel i Krig som i Fred, i Afdelingen hersket en god Aand. Dette gav sig ogsaa Udslag ved den sidste store Indkaldelse. Bataillonens Mandskab mødte hurtigt, fuldtalligt og med den bedste Vilje.

I Tillid til, at denne gode Aand vil vedblive at raade, tør vi med fuld Fortrøstning udtale Haabet om, at 5. Bataillon, om den skulde blive stillet paa den alvorligste Prøve, at skulle kæmpe for vort Land, maa kunne bestaa denne Prøve til Ære og Gavn for vor Konge og vort Fædreland.

5. Bataillon 1914.

Afdelingens Chefer.

1614. Peder Ibsen Aalborg (Sjællandske Kompagni).
1628. Jesper Friis.
1633. Christoffer Steensen.
1651. Axel Urup.
1655. Erik Quitzow.
 Henning Quitzow.
1661. Georg Møller.
 Peter Steenberg.
1666. Niels Rosenkrantz.
1672. Carl Henrik v. der Osten.
1676. Jean de la Haye.
1676. Christian Lange.
1677. Balthazar Joachim Knoblauch.
-
1679. Julius Ernst Tettau.
1684. Adam Friederich Trampe.
 Fabian Eppinger.
 Hartvig Asche Schack.
 Johan Mohrstein.
1696. Georg Christoffer Puttkammer.
 Andreas Harboe.
 Hans Christoffer Schönfeldt.
 Friederich Philip Donop.
 François d'Apremont.
 Christoffer Eichstädt.
 Laurence de Boysset.
 Johan Friederich Sohr.
-
1714. Daniel Ernst Zepelin.
1728. Friederich Woldemar Fölckersahm.
1742. Georg Ludvig Friederich, Prins af Braunschweig-
Lüneburg-Bevern.

1747. Emil August, Prins af Slesvig-Holsten-Sønderborg-
Augustenborg.
1763. Friederich af Hessen-Kassel.
1767. Henning v. d. Maase.
1768. Frederik Johansen.
1783. Casper Adolf Roepstorff.
1789. Johan Frederik Leth.
1810. Christoffer Daniel Kreber.
1828. Adolf Karl Frederik Dann.
1830. Vilhelm Frederik Falck.
1833. Kristian Peter Bülow.
1840. Gerhard Christoph Krogh.
1847. Max Frederik Haxthausen.
1848. Konrad Ferdinand Schindel.
1849. Hans Helgesen.
1849. Otto Christian Severin August Bülow.
1863. Albert Kristian Johansen Myhre,
1864. Andreas Bjørn Rothe.
1865. Harald Julius Theodor Schiwe.
1867. Otto Frederik Vaupell.
1877. Wulf Jacob Christian Klywer.
1885. Conrad Johann Carl Friederich Kranold.
1887. Frederik Wilhelm Krag.
1897. Torkil Baden Olrik.
1897. Niels Marius Ekdal.
1906. Christian August Hedemann.
1909. Harald Ditlev Petersen.
1910. Frederik Christian Erhard Mørch.

Bataillonens Kompagnichefer den 17. November 1914:

Hans Elmer.

Axel Vilhelm Hansen.

Frantz Oscar Jørgensen.

Johan Gotfred Becker.